

309339 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 5.

చెన్న పట్టణము 1918 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 4 వ తేది గురువారము

No 4

సంపుటము. ౫

పింగళ నామ సంవత్సర శాల్వా నమా నబహుళ అష్టమి ర.

సంచిక ౪

బాధాపీడితులకు పరమ: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధిసారసవరిల్లా

అత్యంత ప్రభు రక్తమనలన జనించు బాధ్యమలన కీరీటుకానంటి మందు. మదపులన, మచ్చలన, గండమాలలన, అండ్లను, ప్రారోగ్యములన అన్ని విధములన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టెను.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన క్రమశుభ్ర కారణి (25)

కావధిసార్వభౌమ గుణ మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైనను చర్మవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. కీరీటుకానంటి పొడవగుచోను, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరచును. కీరీటాగ్యమును గలగళయను. 16 రోజులవర మండటకు 4 కోస్తుల బుడ్డిలో అమ్ముబడును.

ప్రాప్తెటరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

విశేషావలిపి ప్రశంస

అది పిచ్చులకంటి అప్పురావ విశేషము.

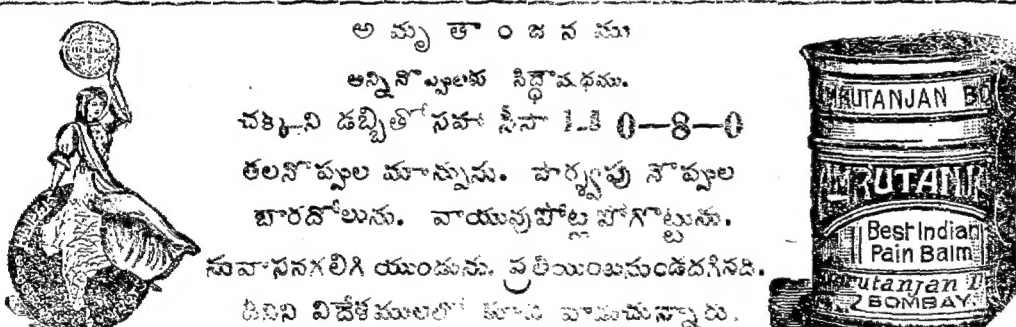
కల 0-4-0 పోట్లెడ అధికము.

అంత సర్వకళాకాల విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయత కట్టమంచి కామనిగారెడ్డి గారి

ప్రాముఖ్యత. కల 0-4-0 పోట్లెడ ప్రత్యేకము.

అంత్ర సత్రికాకార్యాయము, 7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులను నిర్దోషము.

చక్కిని డబ్బితో సహా సీసా 1-3 0-8-0

తలనొప్పుల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పుల బారదోలును. నాయుపుబొట్ల పోగొట్టును.

సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతీయంబునుండిదగినది.

డివిని విజేతములలో మూడు వామచున్నది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు, లేక 109 ఫ్రేరిరోడ్డు భార్గు బొంబాయి.

The Glory of Man is his

STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO.

Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bler's Principle of Hyparaemic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage & co, charged extra) ented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients.

Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man

Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested of

free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the "Andhra Patrika" to the

Erectruss (A. P. DEPTT) Sole Agency for the East, Batala (Punjab) India.

విసోదకరమగు తెలుగు నవలలు

శీలా లేక సురేంద్రనగరము:—ఇందు శ్రీల మనస్సై

ర్యము చాపల్యాదిగుణములు వర్ణింపబడినవి. రూ. 1.0.0

యశోధర:—ఇందొక యామిది తనకుగనివైగల యువరా

గమున కైపడరానిపాటుపడి యున్న తస్థితికిదె మ్మును 0-12-0

మనోరమ:—మగమవేటకేగి రాత్తునునొద్ద జిహ్మకొననతది

సామర్థ్యంబుచే విడిపించి, శ్రీల పెండ్లిచేయును. 0-10-0

జగదేకరంభ:—అన్న కై పడరానిపాటుపడి యున్న తస్థి

తికి దెచ్చు సామర్థ్యవతి కథ ... .. అ. 0-10-0

సగనోదరవాంఛ:—తమ్మునకు బుద్ధిలేక కలహించినను

అన్న సహింపకలము ననుటను బోధించును. అ 0-4-0.

అల్లలారాటమున కోర్వనికోడండ్ర ప్రలాపము:—

అల్లలు కోడండ్రను బాధించు విధములుగలది. అ. 0-2-0

మిత్రద్రోహము:—అపవృంధుకగు మిత్రునిపై నిందమోపి

కడకు తాను జిహ్మకొన్న వానిని గురించిన నవల 0.8-0

ఇవియేగాక యితరనవలలు కథలు పంపుదనినను పంపుదుము.

ఈ నవలలను సంవత్సరాది పండుగలోగా కొనుపారికి

1 రూపాయకు 4 అణాలు కమిషన్ యివ్వబడును.

5/5 వలయువాడు:— కణ్ణా బుక్ డిపో.

6 పంకజేతమేష్ట్రీ వీధి, సానుకారు పేట, మదరాస్.

మహారాజా పెంపాటలు

(1912 సం॥ లో స్థాపించబడినది.)

చెన్న పురి రాజధానిలో ముఖ్యమయిన ఇండియన్

హోటలు ఇదియే. నెం. 121 ఆర్ మినియన్ వీధి, మద్రాసు.

(మైకోర్లుకు ఎదురుగా) (1102)

ప్రాంతెనుకు అతిసమీపము గానున్న పట్టణమధ్యమందున్నది.

ప్రయాణికులకున్న విద్యావృత్తులను విడిసియుండుట

కున్న భోజనోపాయములనున్న స్వగృహసౌఖ్యములనున్న

తగు ఏర్పాట్లున్నవి. మిడ్డెలో గదులు ఎల్లక్రిక దీపాపాయ

ములు అసనాదిసౌకర్యములు యున్నవి. గాలి బాగావచ్చును.

కాకాదిభోజనము పూట 1-కి రూ 0-4-0.

ప్రకృతమయిన కాకాదిభోజనము, లేక మాంసాదిభోజ

నము, ఫలవారములు, అనుభవముగల హిందువులవలన తయారు

చేయబడి హిందువు లేక యూరోపియనుపద్ధతిప్రకారం వడ్డించ

బడును. విద్యావృత్తుల తప్పక రేట్లు.

ఈ హోటలు బర్మా, సిలీస్, యూరోపు, ఇండియా,

వనై రాజకములం దంతటను సంచారముచేసి వచ్చియుండు

ఒక అనుభవము గల నాయకుగారి మ్యనేజిమెంటులో

యున్నది. చార్జీలు సులభముగా నుండును.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృత నవలలు.

శ్రీ శానవాటిక.

కాలికో 1-0-0, రాపయ 0-14-0

మిథునానురాగము.

వెల 0-12-0.

839 మా నేజరు కలాభివర్ధని.

రాయవరం, రామచంద్రపురం పోస్టు గోదావరి జిల్లా.

తేలుమందు

వెల సీసా 1-కి 0-8-0 వి. పి. సహా 0-12-0.

అమృతాంజనము, డిపో, బొంబయి అండ్ మదరాసు.

మూడవ కృష్ణామండల గ్రంథాలయ ప్రతినిధుల సభ.

(మా ప్రత్యేక నిత్యమున యొద్దనుండి)

గంపలగూడెం మాన్యు 30:— శేటియదయము ౮ గంటలకు మూడవ కృష్ణామండల గ్రంథాలయ ప్రతినిధుల మహా సభకు దేశ, భాషాభేదములను ప్రతినిధులతోడను ప్రేక్షకులతోడను నిండెను. ప్రథమమున బందరు జాతీయకళాశాల విద్యార్థులు జాతీయగీతమును సాదీ సభన ప్రారంభించిరి. అంతట ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ గాడిచెర్ల వేంకటగోపాల కృష్ణారావు బహద్రుగారు తమ యుపన్యాసమును జదివిరి. దానిని ఇచట ముద్రించుచున్నారము:

గ్రంథాలయసంపదలో తక్కువగా తాలూకాకలంపై బాల్యస్థితిలోయన్న మా తాలూకాలో ఈ మీ గొనరించిన సమావేశము పురోవృద్ధిసూచకము. వాఙ్మయసాధనమున గ్రంథాలయమే పునాది. ఏదండలమందు భాషాపరిజ్ఞానము వృద్ధిగా నున్నదో పరిశీలించదలంచిన నట గ్రంథాలయముల సంఖ్య యెరిగినకాలము. ఆంధ్రగ్రంథాలయము లన్నిటిలో నున్నత పదము నధిష్టించి, కేవలభాషాసేవకే జీవితసర్వస్వము వెచ్చించు చరణసేవలతో గూడుకొనిన విజయవాడలోని రామమోహనగ్రంథాలయపు జలవయో మన యాసమావేశమునకు ముఖ్యహేతువైనది. భాషాసేవలో పరిక్రష్టానమునకొచ్చిన తెజవాడకు సమాపముననున్న మా తిరువూరు తాలూకా ముఖ్యముగ గ్రంథాలయసంపదలో మిగుల వెనుకపడి గాఢవిద్ర గాంచుచున్నది. ఈ ప్రతినిధుల యాదర్శములు సభాధ్యక్షుల యుపన్యాసములు, మా తాలూకాలో గ్రంథాలయబీజముల విరివిగా నాటి భాషాతల నల్లిపెట్టునని మేమందరము గంభీరమనుచున్నారము. గ్రంథాలయోపయోగములు బోధించి, గ్రంథాలయము స్థాపించ సంఘారకార్యదర్శి యీతాలూకా శేతెంచుకలకు నిట భాషాభివృద్ధి కాకాలదు. గ్రంథాలయములలో గ్రామచరిత్ర అందుట— గ్రామమందలి చిత్రపులు కాన నాదులు చేయుట, ప్రాచీనగ్రంథముల సేకరించుట, పుస్తకభాండాగారముల విద్యుత్ కర్తవ్యమే. కాని యీవి మయమున నెంతయు గ్రంథాలయములు వెనుకబడియున్నవి. ఇట్టి లోపములు సంస్కరించు కొనుటకే నే డిట సమావేశమైతిమి. మా తిరువూరు తాలూకాలో మాకు గ్రంథాలయములు గలవు. ఒకటి గంపలగూడెములోని శ్రీ కృష్ణారాయ పుస్తకభాండాగారము. దీనికి మాసమునకు ౨౦-౫. ౫ చందాలు వసూలుగును. శ్రీ గంపలగూడెం కుమారరాజు వారి నిలయమునకు పదివందల రూప్యముల విలువగల ౪౫౦-గ్రంథముల దయ చేసినన, వారి గ్రంథాలయము నెంత ఉన్నతపదవిలోనికి చేరున్నది వాకొనబడిలేదు. ఇదియే మాతాలూకాకు మాత్రగ్రంథాలయము కాగలదు. రెండవది తిరువూరులోని రాజా వెల్లంకి చిన వేంకటరామారావు బహద్రుగారి గ్రంథాలయము. దీనికి నడిమి తిరువూరు రాజీగారు రమారమి ౪౦౦-రూపాయల విలువ గలిగిన రెండువందల పుస్తకములును ఒక బీరువామును దయచేసిరి. మూడవది రెడ్డిగూడెము లోనిది. దీనికి ౧౧౦౦పుస్తకములు గలవు. వీరిలో మాకుభాగముల గ్రంథము లా గ్రామ వాస్తవ్యులు భాషాభిమానులు ఆగు దేవలరాజు కేశవరాజుగారి గొనరిరి. ఇంక నీతాలూకాలో గ్రంథాలయములు లేవనియే చెప్పవచ్చును. ఈ తాలూకాయందు డి యుద్యమమును విరివిగ వ్యాపింపజేయవలయును.

పిమ్మట ఈసభకు శ్రీతల్లావెగడ నూర్యనారాయణరావు పంతులుగారు అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించువలెనని శ్రీ కాశీనాథుని నాకేశ్వరరావు గారు ఉపపాదించగా శ్రీ అయ్యదేవర కాశేశ్వరరావు గారు ఆమోదించిరి. అంతట కలతాకర్షణముల మధ్యమున శ్రీ నూర్యనారాయణరావు పంతులుగారు అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించి తమ గంభీరపవాసమును జదివిరి. అనంతరము గతకర్షణమున ఈమండల గ్రంథాలయసంఘము చేసిన పనినిగూర్చి, మండలగ్రంథాలయసంఘ కార్యదర్శి లలో సెకరగు దుర్గలాల వేంకటసుబ్బయ్యగారు వ్రాసిన కార్యనివేదికమును కొదాటి శివరామకృష్ణారావుగారు చదివిరి. పిమ్మట, ఈమండలమండలమును రామమోహన ధర్మగ్రంథాలయము (తెజవాడ) కేంద్రగ్రంథాలయముగను, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘముగను నాలుగు దినముల క్రిందటనే చేయబడినదని అయ్యంకి వేంకటసుబ్బయ్యగారు తెప్పిరి. తరువాత కలతాకర్షణ జూపూడి హనుమంతస్వామిగారు వ్రాసినపద్యములు చదువడినవి.

అనంతరము భీమవరము తాలూకాయందున్న గ్రంథాలయములగుర్చి నిడమర్తి లక్ష్మీనారాయణగారును, ఎర్రపాలెం గ్రంథాలయములగుర్చి మదిరాజు లక్ష్మీకాంత రావుగారును, కొండపాడు గ్రంథాలయములగుర్చి గుత్తాపీరయ్యగారును, గంపలగూడెం గ్రంథాలయములగుర్చి వేట బాపయ్యగారును, రెడ్డిగూడెం గ్రంథాలయములగుర్చి అయ్యదేవర లక్ష్మీ నరసింహంగారును, తిరువూరు గ్రంథాలయములగుర్చి చెరుకుపల్లి పట్టాభిరామయ్యగారును, తెలవ్రాలు గ్రంథాలయములగుర్చి కొన్నల సుబ్బారెడ్డిగారును, జగ్గయ్య

వేట గ్రంథాలయములగుర్చి ములుగు సుబ్రహ్మణ్యంగారును, ఆంధ్రభాషాభివృద్ధిని గూర్చి భూపాటి వేంకటరమణాచార్యులుగారును, భూపాటి వరదాచార్యులుగారును చెప్పిరి. వివిధగ్రంథాలయముల నుండి వచ్చిన ప్రతినిధులు తమ తమ గ్రామములందు తాము చేయుచున్న పనులయందు తమకు సంభవించుచున్న కష్టాభివృద్ధులను గూర్చి విపులముగా చెప్పకొనిరి. ఈ యుభయములను విని సభ్యులెల్లరు ఆనందమును ఆమోదమును దెల్పిరి. వీరునుభవములు పరస్పరము దెలుపుకొనుటవలన ఆమితోపకారము గలిగినది. భోజనములు చేయువేళ మించిపోయినప్పటికిని, సభ్యులలో ఒక్కరైన సభ నుండి వెడలిపోక, మిక్కిలి ఉత్సాహముతోన, ఓపికతోన, వివిధ గ్రంథాలయములగుర్చిన యుభయములను చెవియొగ్గి వినిరి.

అనంతరము ఈ తీర్మానములు చేయబడినవి. తీర్మానములు.

1 జ్ఞానాభివృద్ధిని న్యాయస్వాతంత్ర్యదర్శముల రత్న కార్యమును, జగ్గమనిరంభకేవగ మును మాటుపగచి ప్రపంచమున కాశ్యేతముగ కాంతిని నెలకొల్పుటకు యుద్ధము చేయుచున్న మిత్రమండలివారికి ఈ ఘోరసంగ్రామమున కీప్రముగ సంపూర్ణ జయము గలుగును గాత యని పరమేశ్వరుని ఈసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు:—అగ్రాసనాధిపతి.

II కృష్ణాజిల్లామందున్న అన్ని పట్టణములందును ముఖ్య గ్రామములందును గ్రంథాలయములను గాని పతనమందిరములనుగాని స్థాపించవలెనని జలల నీసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

ఉ:— కాశీనాథుని నాకేశ్వరరావు గారు.
ఆ:— కానూరి చలపతయ్యగారు.
శంకరవేంకట రామయ్యగారు.
ఈ తీర్మానముమీద మాట్లాడుచు శంకర వేంకటరామయ్యగారు ఇట్లు చెప్పిరి:

ప్రభుత్వమువారుగాని ప్రజలుగాని గ్రంథాలయములను స్థాపించు ప్రయత్నమునందు విశేష ధన ప్రయాసలు ప్రస్తుత స్థితిలోపడదు గనుక, వీరి స్థాపించుభారము కేంద్రగ్రంథాలయముచే చాలమట్టుకు ఆధారపడి యుండును. వీరు సంచార కార్యదర్శిని నియమించి ఆయన పీఠకొలది గ్రామములను దర్శించి ప్రతిగ్రామమునకు ఒక యభిమానిని సంపాదించి ఆయన ద్వారా ఆ గ్రామములో వచ్చు పుత్రకలను, ఆ గ్రామముందు గల గ్రంథములను ఒకచో చేర్చి గ్రంథాలయములు స్థాపించవలయును. ఈ ప్రకారముగా సంకల్పరహితము కొన్ని కొన్ని నూతన గ్రంథాలయములను స్థాపించవలయును. ప్రస్తుతము మన ఆంధ్రదేశమందు విశేష అభివృద్ధిలోనుండి ఆంధ్రదేశ మధ్యమగు తెజవాడయందు నెలకొల్పుబడిన రామమోహన ధర్మపుస్తకభాండాగారము కేంద్రగ్రంథాలయముగా మార్చినారు గనుక వారిమీద ఈ బాధ్యతపడినది. వారు దీనిని వహించుట యెంతయు సుంజనము.

దానిమీద అయ్యంకి వేంకట రమణయ్యగారు ఇట్లు చెప్పిరి: ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమునకు ఇదివరలో ఒక కార్యదర్శిని నియమించితిమి. ఆయన రెండు మాసములకు కొంచె మెక్కువకాలము పనిచేసి; పిమ్మట దేహమునందు అస్వస్థముగ నుండుటచేత, ఇతర ఇబ్బందుల వలనను పని

చేసియుండ లేదు. ఈ నెల మొదటి తేదీనుండియు వేరొకరిని నియమించితిమి. ఒక్క కృష్ణాజిల్లా యందే సుమారు ౧౭౦౦ గ్రామములు గలవు. ఆంధ్ర దేశమునందు ౧౨ జిల్లాలు గలవు. ఈ పండెందు జిల్లాలయందును ౨౦,౦౦౦ కంటె ఎక్కువ గ్రామములు గలవు. గ్రంథాలయ సంఘము ఆంధ్ర దేశ మందంతటను పని చేయవలసియున్నది. అందుచేత ఒక్క కార్యదర్శితో ఇన్ని గ్రామములందును నూతన గ్రంథాలయములను స్థాపించుట యన్న అసంభవముగు కార్యము. కొంత వరకైన పని జరుగవలెనన్న జిల్లా కొక కార్యదర్శియైన తప్పక ఉండి తీరవలెను. అన్ని జిల్లాలకును కలిసి ఇప్పుడున్న ఒక్క కార్యదర్శివలన మండల గ్రంథాలయోద్యమమునకు మాత్రము కొంత సహాయము కాగలదు గాని, నూతనముగ గ్రామములందు గ్రంథాలయములను స్థాపించు పని కాకాలదు. కాబట్టి కృష్ణాజిల్లామందు గూడ గ్రామ గ్రంథాలయములను విరివిగ స్థాపించుటకై ప్రత్యేక మొక కార్యదర్శిని నియమించవలెను. ఒక కార్యదర్శికి సామానము ౪౦౦ లకు తక్కువ వ్యయము కాదు. ఈ రూపాయలను వసూలుచేసి, వెంటనే ఒక కార్యదర్శిని నియమించి, కార్యకారుల యొద్ద రని ప్రార్థించుచున్నాడను.

ఈ తీర్మానము అందరిచే ఏకగ్రీవముగ నంగీకరింపబడినది.

(5) కృష్ణాజిల్లామందున్న గ్రంథాలయములకును, పతనమందిరములకును, దీప్తికృత తాలూకాబోర్డుల యొక్కయు, మునిసిపాలిటీలయొక్కయు ద్రవ్యములనుండి విరాళము లియ్యవలసినదని ఈ సభవారు కోరుచున్నారు.

(2) ఈ జిల్లాలయందున్న గ్రంథాలయముల నన్నింటికిని ప్రభుత్వము వారిచే ప్రయోజనమును వృద్ధసాయక ఆరోగ్య పారిశ్రామిక వాణిజ్యప్రయోజనములను జీని ఉచితముగా గొనంగవలెనని ప్రభుత్వమువారిని ఈసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

ఉ:— కొండపల్లి శ్రీరామచంద్రరావుగారు.

ఆ:— గారపాటి అంజనేయచౌదరిగారు.

నిడమర్తి లక్ష్మీనారాయణగారు.

రాజోపువత్సరమునకు కృష్ణామండల గ్రంథాలయసంఘమునకు వీరు సంయుక్త కార్యదర్శియగు నుండవలెనని ఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

౧ నిడమర్తి లక్ష్మీనారాయణగారు.

౨ దుర్గిరాల వేంకట సుబ్బయ్యగారు.

3 కొదాటి శివరామకృష్ణారావుగారు.

౪ చెంగలవల సత్యనారాయణయ్యగారు.

ఉ:— మద్దాలి వరదరాజగోపాలరావుగారు.

ఆ:— అయ్యంకి వేంకటరమణయ్యగారు.

ఆంధ్రగీర్వాణ సాహిత్యము వేళకునలతట్టుల పూర్వపు బొన్నత్యమునకు వచ్చుటకును, సాహిత్యవిజ్ఞానము దానికి జతపడుటకును గ్రంథాలయములు ఆంధ్రసాహిత్యవిద్యాలాలు నెలకొల్పవలెననియును, అందుకొరకై పనిచేయుచున్న కొవ్వూరు ఆంధ్రగీర్వాణవిద్యాలయమును వృద్ధిపరుచుటకు వేళయులెల్లరును సహాయముచేయవలె నని ఈ సభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

ఉ:— అయ్యదేవర కాశేశ్వరరావుగారు.

ఆ:— శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకటకృష్ణారావు బహద్రుగారు.

అనంతరము అగ్రాసనాధిపతిగారికిని, ఆహ్వానసంఘమునకును, ప్రతినిధులకును నందనసమగృహముతో సభ ముగింపబడినది.

సోలు చే జంటలు: అంగ్లొయండియన్ డ్రగ్ అండు కమికో కంపెనీ, నెం. 155, జుమ్మా మసీదు వీధి, బొంబాయి.
మద్రాసు చే జంటలు: మెనాతా పురుషోత్తమాచార్య, వై నాబాబురొడ్డు, మద్రాసు.

మిక్కిలి మనోహరముగు సునాసన 126

(విజయ కావడినది.) ఆటో దిల్ బహార్. (విజయ కావడినది.)

ఇట్లుటికాలపు రుచి కనువగునది, సాటిలేని రుచిజ్ఞమును సువాసనగలది. ఆల్ఫాహాగాని, గారాయుగాని, చేర్చబడకయు నిధ్యము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.

నీ రుచులవై కొన్ని బిందువులు చిలుకరించినచో, మనోగృహమును వాసన ని స్తులపరించును.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండును.

తిన్నపిజ్జ (ఆర (డాం)	సీసా 1-3 చ	0.3-0
సుభ్యరకము వైజా 1-డాం	" "	0.12-0
వేరొకపిజ్జ 2 "	" "	1.4-0
వెట్టపిజ్జ 4 "	లేక 1/2 డౌన్సు "	2.0-0

వి. పి. భిర్సులు రు 0.40 ప్రత్యేకము.

పల్లెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధమగు ప్రతిమపులలోను భారకును. దీనికి అనేకమగు నకలు సంద్రుల కలవు. కావున, తాము కొనుగడుచు సీసావై ను, కార్డువై ను లబ్ధిచేర్చి బహార్ అను పేరును పరిశీలించుము. ఈ ఆటో నిల్వపరయొక్క సలక్షణములను పరిశీలనచేయ గోరువారి దిగువవారికి వ్రాసినచో ఆజాకివృత్తుగల సువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.

సోలు చే జంటలు: అంగ్లొయండియన్ డ్రగ్ అండు కమికో కంపెనీ, నెం. 155, జుమ్మా మసీదు వీధి, బొంబాయి.
మద్రాసు చే జంటలు: మెనాతా పురుషోత్తమాచార్య, వై నాబాబురొడ్డు, మద్రాసు.

చెన్నపురి శాసనసభ.

నిన్నటి దినచర్య

1 వ తీర్మానము

నిన్నటిదినము మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీ రిజిస్ట్రేషను ఆఫ్ ఫర రణలిట్టరై చర్యజరిగినవెనుక స్పీకరుగారు సభను మేజిస్ట్రేట్లను న్యాయవాదులనుండి అయినను, పోటీచీట్లను మూలకముగా ఎన్నుకొనియున్నన, ఉన్నతములలోనికి తీసికొనవలయు నని యొక తీర్మానమును గొ. రామయ్యంగారు ప్రవేశపెట్టించిరి.

గొ. శివరావుగారు తీర్మానము బలపఱచుచు ఇట్లు చెప్పిరి: స్పీకరుగారు సభాజిస్ట్రేటు ఉన్నతములు ముఖ్యమైనది. గరిగా న్యాయతీర్పులను చేయుటకున, న్యాయపరిపాలన చేయుటకును అవసరముగలిగి న్యాయశాస్త్రము బాగుగ తెలిసివారిని నియమించుట అత్యవసరము. ప్రస్తుతము కొంతమంది 15, 20 రూపాయల గుమాస్తా యున్నవారముల నుండి క్రమేణ అభివృద్ధిమంది మేజిస్ట్రేటుల పదవి బొంబాయి వెళ్ళుచుండి గలరు. వారికి న్యాయశాస్త్రము నందు సరియైన ప్రవేశము లేనందున వలన న్యాయతీర్పులను గరిగా చేయుటయు, పట్టణమునకు ముఖ్యాధికారి మేజిస్ట్రేటు గనుక న్యాయవాదులనుండి ఎన్నుకొనుట అత్యవసరమైనది. లేనిచో పోటీచీట్లను తెట్టి పరీక్షించుచు కృతార్థులయిన వారిని నియమించుట చుంబిరి. అంతయుగాని ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడినచో కొంచెము అన్యాయము జరుగవచ్చును. కొంతమంది పక్షపాతము జరిగినదని సందేహింప వచ్చును. కాబట్టి సందేహముల కనకాశములేకుండ పోటీచీట్లలో కృతార్థులయినవారి నియమించుట చుంబిరిని నాయభిప్రాయము.

ప్రభుత్వమువారి పక్షమున గొ. కామయ్యగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు రాజధాని యంతకును వెళ్ళుచుండి సభు మాజిస్ట్రేటులు కాలసియుండుననియు వారి నందరిని న్యాయవాదులనుండి ఎన్నుకొనుట దుర్లభమనియు తీర్మాన మంగీకరించుటకు వీలులేదనియు నుడిచిరి.

రామయ్యంగారు తమ తీర్మాన మంగీకరింపబడవలయుననియు, అందలి విషయము ప్రాముఖ్య మయినదనియు, తప్పక అంగీకరించవలయుననియు గట్టిగ పట్టుపట్టిరి. తీర్మానము వోటునకు వేయబడి నిరాకరింపబడెను.

2 వ తీర్మానము.

రాష్ట్రీయగాయము నుండి పోషింపబడు ఆసుపత్రుల విషయమై లోకలుబోధుల కధికారముండవలయునని యొక తీర్మానము నుపపాదించుచు రామయ్యంగారిట్లు చెప్పిరి: ఇంతవరకును ఆసుపత్రులమీద నధికారము ప్రభుత్వమువారి హక్కుగలదై యున్నది. గర్జన జనరలుగారు ఆపవలయునని వచ్చి పరీక్ష చేసి బాగున్నదని ప్రభుత్వమువారికి రిపోర్టులు పంపుచుండును గాని వీరజనలకుగాని రోగపీడితులకు గాని యీ ఆసుపత్రుల యుపయోగము అంతగా కనబడుటలేదు. ఆసుపత్రుల పోషణ సమిత్తము ప్రజలు కూడ క్యయములో మూడవవంతును భరించుచున్నారు. భరించినప్పటికిని లోకలు బోధులకు గాని మృగనిసిపాలిటీలకు గాని ఎట్టి యధికారమును లేకుండ నున్నది. లోకలు బోధుల కధికార మిచ్చుట అవసరమని నే ప్రార్థించుచున్నాను.

గొ. ఎ. నూర్యరావాయణమూర్తిపంతులుగారు తీర్మానము ననుసరించిరి.

గొ. కామయ్యగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు నింతవరకును లోకలుబోధుల యధికారము నామకాధముగా నున్నదనియు, వారెట్టి శ్రద్ధను వహించుటలేదనియును చెప్పిరి.

గొ. జూబిల్ రామయ్యగారు తీర్మానమును బలపఱచుచు, కామయ్యగారి విమోచనమునకు ప్రత్యుత్తరము చేసిరి. గుండు బిరుదుగ్రతుల విషయమై లోకలుబోధుల కధికార మిచ్చిరి. ఎట్టి ప్రమాదమును కలుగజాలకనియు, వారి కట్టి యధికారము లేనిదనియు నుద్ఘోషించుచును సమయము నిచ్చిరనియు చేయుట నవసరము నున్నదనియు చెప్పిరి.

రామయ్యంగారు లోకలుబోధుల కిట్లుని కోరినది కొంచెము యధికారము గావున యాలోచించెదమని కామయ్యగారు చెప్పిరి.

రామయ్యంగారు తమ తీర్మానము నుపపాదించుచు కోనిరి.

3-వ తీర్మానము

హిందూజాత భుజ్యమునాంధ్ర గ్రాంటుకాలదిన 550 రూపాయలలో నూరవ వరకు భాగమును వెలకొల్పుటకు గ్రా

మాదులయందు నిద్రానిర్వహణము బాగుగా జరిపించుటకును వొక కమిటీ నేర్పరుపవలయునని ప్రభుత్వము వారిని కోరుచు రామయ్యంగారు తీర్మానము నుపపాదించిరి. బి. వేంకటపతి రాజుగారు తీర్మానము ననుసరించిరి.

ప్రభుత్వమువారి పక్షమున జె. హెచ్. స్టేనుగారిట్లు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి: రామయ్యంగారికి జిల్లాలో ఎలిమెంటరీ పాఠశాలల సంఖ్య హెచ్చు చేయబడినది. నా నాటికి విద్యార్థుల సంఖ్యకూడ హెచ్చుటకు భయముచకము. సామాజ్య ప్రభుత్వమువారు రిక్త లక్షలరూపాయలు పాఠశాలల వెలకొల్పుటకు గాను గ్రాంటుచేసినమాట వాస్తవమే. జనసంఖ్యనుబట్టి యేమే గ్రామమున కన్ని పాఠశాలల నేర్పబుంపవలయునో సులభముగ నిర్ణయింపవచ్చును. ఈ విషయమై లోకలుబోధుల సహాయము పొందినచో ప్రత్యేకకమిటీ యవసరముండదు. ఇంతియగాక ఆయా గ్రామముల ప్రాముఖ్యత, చరిత్ర, మొదలైన విషయములు లోకలు బోధులకే బాగుగా తెలియును గాని కమిటీవారికి బాగుగా తెలియదు. ఆ కమిటీ ఎచ్చటనో చెప్పవచ్చును అది ఏమి పనిచేయుగలదు? ఈ తీర్మానమును ప్రభుత్వమువారు రంగీకరింపజాలరు.

పిమ్మట రామయ్యంగారు స్టేనుగారి ప్రత్యుత్తరమునకు సమాధానము చెప్పుచు ఇట్లు నుడిచిరి: నేను కోరిన కమిటీ చెప్పవచ్చును అందుకుట గాదు. కమిటీవారు మాజిల్లాలో గ్రామ గ్రామమునకు వెదలి, అచ్చటి పరిస్థితులను గ్రహించి, ఏ గ్రామమున కన్ని పాఠశాలలు, కాలయాలతో అన్నిటిని వెలకొల్పి వాని బాగుగలను తామే స్వయముగా పరీక్షించుచుండ వలయును గాని చెప్పవచ్చును అందున్న మాత్రమున లాభముండదు. తాలూకాబోధుల కంటెను గూడ ఈ కమిటీ నేర్పించిన ఎక్కువ యుపయోగకరమైన పనిజరుగగలదని నాయభిప్రాయము.

తీర్మానము వోటునకు వేయబడి నిరాకరింపబడెను.

5-వ తీర్మానము.

ఈ రాజధానిలో ఆహారపదార్థములకును ప్రతిదినాన సర వస్తువులకును ధరలు అమితముగ పెరిగినందులకు కారణము లరయటకై యొక విచారణసంఘము నేర్పరచి వెంటనే ధరలు తగ్గునట్లు ప్రయత్నములు సల్పవలయునని ప్రభుత్వము వారిని కోరుచు పి. శివరావుగారు తీర్మానము నుపపాదించుచు ఇట్లు పర్యవసించిరి:

ఈ రాజధానిలో నుమారు 1905 సం॥ నుండి కూడ బజారు వస్తువు లన్నిటియందును ధరలు హెచ్చుచుండెను. ముఖ్యముగా యధోత్తరతలనను 5, 6 మాసములనుండి ధర లపరిమితముగా హెచ్చిపోయినవి. వీరజనలు తమ చోళ్లు జొన్న మొదలైన వస్తువుల పూర్వపు వెలలకును ఇప్పుటి వెలలకును సంబంధములేకుండ పెరిగిపోయినవి. చిత్తూరు, కిరీస వాయలు, బట్టలు కూరగాయలు, పేద్రానూన మున్నగు వస్తువు విషయమై వేరే వక్కానింప నవసరములేదు. ఉప్పు వెలకూడ అపరిమితముగా పెరిగినను ప్రభుత్వమువారి విషయమై లోకలుబోధులతోను, మృగనిసిపాలు పాలిటీలతోను చేసిన పిర్వాట్లు మిక్కిలి క్లాసుసియములగు సంస్కృతీకరముగను నున్నవి. ఈవిధముగ ధరలు హెచ్చిపోవుటవలన వీరజనలు పడు అనర్థ ఇంతింత యని చెప్పవలయు. వెళ్ళుచుండి లిండికేక మల మలమారుచున్నారు. ఇంతియగాక యుద్ధము మరికొంతకాలము జరిగినయడల తప్పక ప్రాముఖ్యమును నూచనలు గూడ గన్నట్లుచున్నవి. బాంబాయిలో జరిగినట్లు మన రాజధానిలో కూడ అంగళ్లలోకి పోవుచున్నవి. వీరు గుస వట్టును కనబడుచున్నది. మా జిల్లాలో ఇంతవరకే కాస్తా మాకామాకా రోడు రోడు దీక్షలుకా తెలియజెప్పినది. వట్టికొలకరి నూటి తెలిగినది ఇట్టి విషయస్థితియందు తెలుసే ప్రభుత్వమువారికి తొక్కము కలుగజేసింది బొంబాయి ప్రభుత్వమువారికి ఒక విచారణసంఘము నేర్పరచినగోరి దీక్షలునందు కాంతి యెఱుఁగజాలదు. బందీకొట్టి దోంగతనములు, దోపిడీలు హెచ్చుచున్నవి. ఈ విషయమై ప్రభుత్వమువారు కేసు పిర్వాట్లు చేయవలయును వివరించెదను.

గొ. జె. జె. సి. కృష్ణగారు తీర్మానము ననుసరించి యిట్లు చెప్పిరి: ధరలు హెచ్చుటకు కారణము మొదటిది యుద్ధము. రెండవది యుద్ధమునకు లైలువ్యాపారము నిలబిపోవుట. మూడవది ప్రజలలో నురుదుము గనికెట్టి అధికభారము పడయుటకు కొంతమంది వస్తువులను నిలువయుంచుట, వాల్లరచి దిగుటల ఎగుమతులు, సాగుకపోవుట ధాన్యమునకు ప్రదేశము

లనుండి ధాన్యము పంపనీ ప్రదేశములకు సరియైన ఎగుమతిలేక పోవుటవలన ఒకచోట ధాన్యపువెల హెచ్చుటయు, వేరొకచోట తగ్గుటయు సంభవించుచున్నది. దీనికి కారణము లైలుబండ్లు కావలసినన్ని లేకపోవుటయే. బట్టలవిషయమై ప్రభుత్వము వారిచ్చట ప్యాక్టరీలను నిర్మించి, బట్టలను తయారు చేయించి చొక ధరల కిమ్మినగాని బట్టల కరవు తగ్గుదు. కట్టణములలో ధరలు హెచ్చుకాకుండ ప్రభుత్వమువారు తగువిధమున చేయవచ్చును. ఈ విషయమును బాంబాయి ప్రభుత్వమువారు చేసిన పిర్వాట్లనే మన ప్రభుత్వమువారు గూడ నవలంబించిన దోపిడీలు లేక ప్రదేశమునందు కాంతి వచ్చునగలదు.

గొ. కామయ్యగారు ప్రభుత్వమువారి పక్షమున ప్రత్యుత్తర మొసగుచు ఇట్లు చెప్పిరి. గొ. శివరావుగారు తీర్మానము మిక్కిలి ముఖ్యమైనది. ఈ విషయమై యిదివరకే ప్రభుత్వమువారు రాలోచించి తగు చర్య జరుపవలయునని నిశ్చయించుకొనిరి. మన ప్రదేశములో, యుద్ధమువలన వస్తువుల ధరలపరిమితముగా హెచ్చిన మాట సత్యమే. ఇంగ్లండులో చెండికొలు ధరలు పెరిగినవి. సముద్రములో ఓడలు సరిగా ప్రయాణము చేయుటకు వీలులేక పోవుటవలనను అవి ఇంగ్లండు నుండి యిచ్చటికి వచ్చుటకు ఆలస్యమగుట వలనను మాంధ్రే వ్తరు నుండి బట్టలు సకాలమున రాక పోవుట సంభవించినది. హిందూజాతమునకు లైలుబండ్లు తగ్గింపబడుటచే వ్యాపారము సాగుటలేదు. ధాన్యాది వస్తువులు సరిగా ఎగుమతి, దిగుమతి యగుటలేక. ఈ విషయమై ఆయా పట్టణములలో తగు విచారణ సల్పవలయునని లోకలుబోధులను నియమించిన బాగుండునని తోచుచున్నది. యుద్ధ సమయము గావున మనకు కావలసిన వస్తువులను చాండికగా వాడుకొని సామ్యము మిగిలించి మిత్రమండలి విజయప్రాప్తికై దానము చేసిన భాగుండును. ఈ విషయమై ప్రభుత్వమువారు శక్తివంతవలేక విచారణ సలిపి వస్తువులధరలు తగ్గుట కుపాయాంతర మేర్పరచెదరు.

అచామ్యురు తంబి మరక్కయ్యగారు యుద్ధము ముగిసిన కొన్ని వత్సరములవరకు కూడ బజారు వస్తువుల ధరలు తగ్గరనియు అదియటులుండ యుద్ధముకెట్టి సంబంధము లేక హిందూజాతమునకు తయారగు వస్తువులను, కూరగాయలు మొదలైనవానికి ధరలు ఎందుకు పెరుగువలయునో తెలియవచ్చుననియు పలికిరి వెళ్ళుచుండి ఇంటికలం ప్రియమగుట వలన గృహములను నిర్మించుట మానివేసిరి. పశ్చిమ తీరమందు మలబారు ప్రాంతమునందును పెరుగు కలంధరకూడ హెచ్చుటకు కారణమేమియో తెలియదు.

గొ. హె. రామచంద్రారావు పంతులుగారు తీర్మానమును బలపఱచుచు నిట్లు పర్యవసించిరి:—ఈ తీర్మానము విషయమై జరిగిన చర్యలు, ప్రభుత్వమువారిచే గావించబడుచున్న సత్ప్రయత్నములును, కామయ్యగారి ప్రత్యుత్తరమును సంక్షిప్త కరములుగా నున్నవి. ఈధరలు పెరుగుటకు మరియొక్క కారణముగలదు. మూలై పున ఏలూరు మొదలైన పట్టణములయందు కొంతమంది వర్తకులు, 4, 5 సంవత్సరములకు సరిపడిన ధాన్యమును ఇతర ప్రదేశముల కెగురుతి చేయకుండ నిలువచేయుచున్నారు. నిలువచేసిన దానిని ధరలు ఇంకను హెచ్చింపుట ఎవ్వరని లాభమునకమ్ముకొనుటకై నిలువచేయుచున్నట్లు తెలియవచ్చును. వర్తకుల్లు నిలువచేయుట కనకాశములేకుండ ప్రభుత్వమువారు తీర్మానము గావించిన చాలునని నాయభిప్రాయము.

గాడ్డను ప్రభుత్వముగారు వీరసనాథులు విషయమై చెప్పెను సభాపక్షము ఈవిషయమై ఏమియో కొంత మోసము చేసి ఎక్స్‌పోజిషనుకు సంబంధించుచున్నా రనియు మాంధ్రేవలన బట్టలు వికరీకృత ధరలుగో నమ్ముచున్నట్లును వీరజనలకును స్వతః నిష్కలజీవ భరింపరానిది తెలియజెప్పి వీరజనలనుడిచి.

జె. నూర్యరావాయణ మంతులుగారిట్లు చెప్పిరి: ఈ ధాన్యధరల విషయమై లోకలుబోధులకును క్లెగ్గర లెక్కలకును, దీనిగలముల బాధనయటకును ఈ ప్రభుత్వముగారు బాగుండును. ఇట్లు పర్యవసరించిన అన్ని విషయములందును కట్టెట్లుగా తగ్గుదాన్యమునాంధ్రేవలన యీ విషయమైకూడ గట్టి బాధ్యునితోనే ఈ విషయమును పరిశీలన బాగుండునని నాయభిప్రాయము. బజారులో అమ్ము వలకాదులుకూడ యుద్ధమునకు ప్రయోగముగ అమ్ముచు నున్నది. వంటచెరుకు విషయమిక్కడ ప్రభుత్వమువారు దీక్షించుచున్నట్టి వంటచెరుకు అమ్మున బాగుండును. మృగ జిల్లాలో ఇటీవల ఒక చిన్నదోపిడి జరిగినది. అ 70, 80 రు॥ కి వస్తువులు పొట్టానిరి. ఇట్టి దోపిడులు తప్పక సంభవింపవచ్చు వారి యుద్ధము ననుసరించుటకు ప్రభుత్వము

కంపిస్తూ యుండవలయును. అట్టివి జరుగకుండగనే మన ప్రభుత్వమువారు బాంబాయి ప్రభుత్వమువారికి ఏర్పాటు చేసిన బాగుండును.

గౌ. పి. కవరావుగారు ప్రభుత్వమువారు చేయవలసిన ఏర్పాట్లు తమకు సమర్థముగా లేననియు బాంబాయి ప్రభుత్వము వారికి చేయవలయుననియు నుడిచిరి.

కె. ఆర్. వి. కృష్ణారావుగారు మాట్లాడుచు సరకు పెక్కువ యున్నచోట్ల ధర తక్కువగా నుండుననియు, తక్కువగా నున్నచోట్ల ఎక్కువగా నుండుననియు, ఈ కృత్యాదులు లేకుండ సమానుకు ధర లుండులాగున ఏర్పాటుపరచుననియు నుడిచిరి.

ప్రభుత్వము వారు ఈ విషయమై తగుచర్య తీసికొని దీనిని చెప్పినందువలన తీర్మాన ముపసంపాదించుకొన బడినది.

దీనితో మొదటి దినచర్య ముగిసెను.

నేటి దినచర్య.

నేటిదినుము తిరిగి మధ్యాహ్నము 11 గంటలకు కాసన సభ మెట్లు జాప్తికొంటుందో సమావేశమయినది. గవర్నరుగారి రధ్యక్షత వహించిరి. నిన్నటివలెనే గౌరవసభ్యులు పెక్కుమంది సభకు విచ్చేసిరి.

5, 6 తీర్మానములును కలిపి చేయబడి ఏకముగ చర్చింప బడినది. కవరావుగారి తీర్మాన సారాంశము (5-వ తీర్మానము) కె. ఆర్. వి. కృష్ణారావు పంతులుగారిచే 6-వ తీర్మానముగ ప్రవేశ పెట్టుట నూచింపబడియుండెను.

మలబారు దక్షిణకరరా జిల్లాలలో కోడ్ల విస్తరణ మ్మను గూర్చి కె. ఆర్. రామయ్యగారి కాక తీర్మానము నుప పాదించ నోటిసు నిచ్చియుండిరి. కాని సభయం చుపపాదించ లేదు.

8-వ తీర్మానము.

దీనిని బ్రలయితేమన కమిషనువారు ఒప్పుకొన్న ప్రకారము. (1) బడ్జెటులను తయారుచేయుటలోను (2) ఉద్యోగ అధికారము (3) వ్యాయక్తాశ్రయ ప్రకారము పన్నులను నిర్ణయింపటకుగారి, హెచ్చించుటకుగారి (4) పనులను ప్రారంభించి సాగించుటకును (5) ఇతర విషయములందు పని చేయుట కధికారము లోకలు బోధనానికి ప్రస్తుతముకంటె హెచ్చు అధికార మీయవలయునని గౌ. పి. కవరావుగారి కాక తీర్మానము నుపపాదించుచు నిట్లు చెప్పిరి:—రాష్ట్రము స్వపరిపాలనానికి లోకలుబోధల కధికారమొసంగుట అత్యవసరము. విద్యార్థి విషయములందును, వైద్యవిషయములందును గూడ పూర్తిమైన అధికారము లోకలుబోధల కుండవలయును. ఈ విషయమై దీనిని బ్రలయితేమన కమిషనువారు తగు పూర్తిమైన యంగీకారమును తెలియజేసియున్నారు. ఈ తీర్మానముయొక్క అవశ్యకతను గురించి విస్తరించి ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయుట అవసరము. కాబట్టి ప్రభుత్వమువారి తీర్మానము సంగీకరించెదమని తలచెదను.

గౌ. ఆ. నూర్యనాయక పంతులుగారి రామొందిరి.

గౌ. రాజగోపాలాచారియారు గారు ప్రభుత్వము వారి పక్షమున ప్రత్యుత్తర మొసగుచు నిట్లు చెప్పిరి:—లోకలుబోధల కధికారమీయవలసినది లేనది వారు చెప్పవలయును. దీనిని బ్రలయితేమన కమిషనువారు చెప్పిన తీర్మానముల సంగీకరించుటకు వీలులేదు. అయినను ఈ విషయమై యాలోచించుటకు ఒక కమిటీ నేర్పరచి వారిని సంగతి సందర్భములు విచారించుచు వారి తీర్మానము లంగీకరింపబడును. తీర్మానము పసంపాదించు కొనబడినది.

9-వ తీర్మానము.

అనంతపురం జిల్లాలో మొదలైన జిల్లాలలో కంటచెరుకు ధర హెచ్చున నన్నందువలన ప్రభుత్వమువారు కంటచెరుకు డిపోలను ఏర్పరచవలయునని గౌ. పి. కవరావుగారి కాక తీర్మానము పసంపాదించుచు నిట్లు చెప్పిరి. ఉత్పాదకములలో ప్రభుత్వమువారు డిపోల పెట్టి, దాని ధరను ఏర్పరచి ఆధరకు మించకండ అత్యుచుదని లోకలుబోధల నుత్తరువుచేసిరి. ఆ ఏర్పాట్లనే యీ కంటచెరుకు విషయములో కూడ చేయవలయును. అటుపి పంచాయతీ కమిటీవారు ఈ విషయములో ఏమియు పనిచేసినట్లు కనబడదు. కాబట్టి ప్రభుత్వమువారి క్రేధ వహించవలయునని కోరుచున్నాను.

గౌ. సహకారభట్టగారు తీర్మానము నామొందిరి.

ప్రభుత్వమువారి పక్షమున గౌ. కొదియగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు నిట్లు చెప్పిరి. అటుపి కంటచెరుకు కమిటీ వారు కంటచెరుకు డిపోల పెట్టవలయునని ఏర్పాటు చేసి

యుండలేదు. యుద్ధమువలన రాజధానియందలి యితర జిల్లాలలోవలె బట్టి, అనంతపురము జిల్లాలలోగూడ కంటచెరుకు ధర హెచ్చినది. గ్రామస్థులకు కంటచెరుకు విషయమై ఏమియు చచ్చలేదు. గ్రామములలో కావలసినంత కంటచెరుకు దొరకగలదు. పట్టణములలోనుండు కొద్దిమంది జనులు మాత్రము ఈ విషయమై చర్చించియుండును. కాబట్టి యీ తీర్మానము సంగీకరించుటకు వీలులేదు.

గౌ. రామయ్యగారిట్లు చెప్పిరి. గౌ. కొదియగారు కంటచెరుకు చాకగా నన్న ప్రదేశముల గురించి చెప్పినారు గాని ప్రియుగా అత్యుచుదన్న చోట్లను గురించి మాట్లాడలేదు. మామధురజిల్లాలో అనేక మైన అడవులుగలవు. ఉన్న నుగూడ కంటచెరుకు అవసరిమైన ధరకు అత్యుచుదన్నది. మలబారులో కంటచెరుకు టన్ను 6, 7 రూపాయలకు అత్యుచుదన్నదిని కొదియగారు చెప్పినారు. మధుర మొదలైన జిల్లాలలో 2 1/2 రూపాయల చొప్పున అత్యుచుదకు కారణమేమి దీనికంతయు కారణము ప్రభుత్వమువారు అటుపి పంచాయతీలకు కల్పాక్షు నిచ్చియున్నారు. వారు తమ యిచ్చ వద్దకు ధరకు అత్యుచుదన్నారు. కాబట్టి ప్రభుత్వమువారు అటుపి పంచాయతీలకు కల్పాక్షు యిచ్చకుండ తామే డిపోలు పెట్టి చాకగా అమ్మిన బాగుండునని నానుభిప్రాయము.

గౌ. రామచంద్రరావుగారు తీర్మానమును బలపరచుచు మాట్లాడిరి.

గౌ. కవరావుగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, పెక్కుమంది జనులు కంటచెరుకు లేనందున యిట్లు పడుచున్నా రనియు, అట్టి పరిస్థితులలో ప్రభుత్వమువారు ధరలను పెరిగ కుండ నిర్ణయించవలయుననియు లేనిచో డిపోలను పెట్టవల యుననియును యీ రెంటిలో దేనినైన నొకదానిని చేయుచో గొప్పకేసు సంభించునని చెప్పిరి.

తీర్మానము వోటునకు చేయబడి అంగీకరింపబడలేదు.

9-వ తీర్మానము.

గవర్నరుగారు యిట్లు చెప్పిరి:—ప్రభుత్వమువారు ఎలి మెంటరీ పాఠశాలలను నెలకొల్పుటకు ప్రయత్నములు సన్నచున్నార గావున తీర్మాన ముపపాదించుట కవసర ముండదని తలచెదను.

తీర్మాన ముపపాదించబడలేదు.

11, 12, 13, తీర్మానము లుపపాదించబడలేదు.

14, 15 తీర్మానములు.

ఈ రాజధానియందలి కొన్ని గ్రామములందలి కృతసాయదారుల ఆర్థికస్థితిని గురించి ఆలోచించుటకు ప్రభుత్వము వారి కాక కమిటీ నేర్పరచవలయునని నొక తీర్మాన ము పసంపాదించుచు ఏ ఎన్. కృష్ణారావుగారు చెప్పిరి:—ప్రభుత్వ మువారి కిదివరలో అనేక మైన మెమోరియల్సు పంపబడినవి. అయినను వాటిలో సెక్రటరీ కేసు ప్రభుత్వము వారియ్య కొనక కృతసాయదారుల దురవస్థను గురించి ఆలోచించుట కేర్పాట్లుచేసినారు కాదు కారణముతెలియదు. ఈ విషయ మై యీ కాసనసభలో అనేక తీర్మానములు చర్చజరిగినను ప్రభుత్వమువారి కాక ప్రయత్నమును గూడ చర్చజరిపించకుం డుట కడుకోవలసియును. కష్టను ప్రభువుగారు హిందూదేశము లో మొత్తముమీద మనకి 1-కి 80 రూపాయలు ఆదాయ ముండునని చెప్పెను. ఇటీవల చెన్నపురిలో నివసించుటకు భార్య భర్త లిరువురును సభము 70 రూపాయలను యుండవలయునని. డి. జి. ఎస్. లీవుగారు చెప్పియున్నారు. ఈ రెక్కల యుద్ధమునకు పూర్వము చేయబడినది. ఇప్పుడు యుద్ధమువలన కృతసాయగ్రయంతయు ప్రియమైనపును 40, 50 రూపాయలతో చెన్నపురిలో గాని, ఏ పట్టణమునను దైనను నివ సించుట దుర్లభము. లీదరై కులయొక్క దురవస్థలనుగురించి ఆలోచించుచు రెక్కలను లేరుగాని దేశభివృద్ధియంతయు వారి కృషిమీద నాధారపడియున్నది. అట్టిస్థితియందు వారి బాగో గులు మనము నాలోచించుచుండల మనదేశమునకై భంగము కలగవచ్చును. కాబట్టి ఒక కమిటీ నేర్పరచి వారి విషయమై నాలోచించవలయునని కోరుచున్నాను.

గౌ. పి. వెంకటపతిరాజుగారు తమ తీర్మానము నుప పాదించుచును, ఏ ఎన్. కృష్ణారావుగారి తీర్మానము నామొ దించుచు యిట్లు చెప్పిరి:—చెల్వకు ఫర్ద ప్రభువుగారుగూడ హిందూదేశమందలి కృతసాయదారులు తెలివితల వారనియు, కష్టపడి పనిచేయువారనియు, వారు అభివృద్ధిచెందుటకు లెగిన భగమును, విద్యయు కొరతగా నున్నదనియు చెప్పిరి. వారికి భగముదేశ బోధకులు కారణమునవలన నిట్లులేయటకు లెగినకల అభివృద్ధి కేర్పాట్లుచేసి భగముదేశ కష్టము

పనిచేయువారికిని, తెలివితలవారికిని ధనమేల తొరతగా యుండవలయునో తెలియజేసిరి. వారు మిక్కిలి లీదస్థితియందు న్నారు. వారిలో పెక్కుమంది ఒంటిపూటయే భోజనము చేయుచున్నారు. కాబట్టి వీరి దుర్భరస్థితిని బావుటకై ప్రభుత్వమువారు అధికారసభ్యులతోను, అసాధికార సభ్యులతోను ఒక కమిటీ నేర్పరచి వారి యాపద బాపెదనని కోరుచున్నాను. కావ్యుగారు ప్రభుత్వమువారిపక్షమున ప్రత్యుత్తర మొసగుచు గౌరవసభ్యులు కోరినట్లు కృతసాయదారులయొక్క ఆర్థిక స్థితిగతులను ఆలోచించెదమని చెప్పిరి.

గౌ. రామచంద్రరావుగారు తీర్మానమును బలపరచుచు మాట్లాడిరి. అంటట సభ్యులు ఫలహారములకు లేచిరి.

సభ తిరిగి 3 గంటలకు సమావేశమగును.

సింధురాష్ట్రము సభ

ఈసభ మొన్న రాత్రి కరాచీలో సమావేశమయ్యెను. సింధురాష్ట్రపు అన్ని జిల్లాలనుండి సుమారు 500 ప్రతినిధులు సభ కుబోయిరి. 28 తీర్మానములు చేయబడినవి. పత్రికాకాసన మెట్లు పక్షపాతముతో నుపయోగింపబడుచున్నదియు తెలుపుచు ఆకాసనమును వెంటనే రద్దుపరచవలయుననియు నొక తీర్మానము చేయబడెను. నిష్పాధితుల విడువవలసినదనియు తిలక్కు పాలగారలను పంజాబునండి బహిష్కరించుచు గావించిన యుక్తరువులను రద్దు చేయవల సినదనియు మరికొన్ని తీర్మానములు చేయబడినవి. రాబడి పన్ను చేయు మాగముల కసమ్మతిని తెలుపుచును, కరాచీయందును, ఉత్తరసింధుదేశమునందును రాధారిటీ ట్రాన్స్ ఫర్ వద్దకు డుట కసమ్మతి తెలుపుచును, పంటలు బాగుగ పండకుండు నపుడు 1/6 వ వంతుకంటె పెక్కుడు పన్ను విధింపబడుటకు డున ట్రేర్పాటుల జేయగోరుచును, జమీందారుల కాజువల ఒడ్డులందుండు చెట్లకు జమీందారులే వాళ్ళుదారుల ని తెలుపు చును మరికొన్ని తీర్మానములు గావించబడినవి. కర్షికు గారు నూచించిన సంస్కరణములు గురించి సంస్కరణములు గ నున్నవనియు, మోసకరము లనియు, హైందవు లంగీకరింపదగినవి గావనియు, అందుచే తాము దృఢముగ వాటిని తమ యసమ్మతి దెలిపి గర్హించు చున్నారనియు, ఆ సంస్కరణములను సింధురాష్ట్రమునందు గాని హిందూదేశమునందు మరి యేరాష్ట్రమునందుగాని విని యోగింపవలదనియు తీర్మానించిరి. స్వపరిపాలనాతీర్మాన విారితని చేయబడెను.

“హిందూదేశమున బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును నెల కొల్పబడుననియు, అటుల నెలకొల్పుటలో ప్రతిపర్యాయము నెంతవరకు సంస్కరణముల చేయదగియున్నదియు నిశ్చయించునపుడు ప్రజలకు చాల అవకాశమును గలిగింపవలయుననియు బ్రిటిషు సామ్రాజ్య దొరతనమువారి తరపున చక్రవర్తిగారి హిందూదేశమంత్రి పార్లమెంటులో తెలిపిన ప్రకటనమునకు తమ పూర్ణామోదమును తెలుపుచు, హిందూదేశమున పరి పూర్ణబాధ్యతాయుత స్వపరిపాలనమును సాధ్యమైనంతవరకు నింతకాలములో గా ప్రవేశ పెట్టవలయుననుచు పార్లమెంటువట్ట మును చేయవలయునని ఈసభవారుగోరుచున్నారు. దేశీయులు కోరుసంస్కరణములలో మిక్కిలి తక్కువదియు నింతను తగ్గింపరాదనియు నగు కారణము సంస్కరణ ప్రకాశిక యొక్క సంస్కరణములను వెంటనే మొదటి సోపానముగ ప్రవేశ పెట్టుచు పార్లమెంటు ఒకచట్టము చేయవలయుననియు నీ సభవారు కోరుచున్నారు.

రానున్న సంస్కరణములందు సింధుదేశమును గూర్చి చాలనేపు తర్కింపబడిన విమర్శల నీక్రింది తీర్మానము చేయబడి ను. “ప్రస్తుతపు పరిపాలనావిధానము ననుసరించి సింధుదేశపు కమిషను సభాయొక్క గవర్నరుగారి అధికారముల నన్ని టిని కొంచెము హెచ్చుతక్కువగా నుపయోగింప గలుగుచు న్నాడు. మరియు కార్యనిర్వాహక సభవలన గలుగగల అటంకము తెల్వియు లేకుండగనే అతడు నిరంతరభాధికారముగ పాలింపగలుగుచున్నాడు. అట్టి పరిపాలనము దేశక్షేమమున కెంతేమియు భంగకరము. అందువలన నీసభవారు 1868 వ సం వత్సరపు 5-వ కాసనమును అందుతో సమాకమిషనుగారికి విశేషాధికారముల మొసగుచు చేయబడిన కాసనములను రద్దు పరచి సింధుదేశమును ప్రత్యక్షముగ బాంబాయి దొరతనమున నే చేర్చవలసినదని దృఢముగ వాంఛించుచున్నారు.

కొండమీదనుండి దొర్లుట:—ఉత్తర హిందూస్థానమం దలి కర్షియంగు వాస్తవ్యులగు డాక్టరు డి. సకాగారు గత యాదివారమున సింగం చేయట తోటనుండి కొండమీదనుగ బోవుచుండినపుడు జారి గుర్రముకాలుబారి దొడ్డి మరణించెను. దాన్ని గురించి కనమిషన్ నామోదమున కేరళయలో కృషి ప్ల

చెన్నపురి శాసనసభ.

(0)
ప్రశ్నోత్తరములు

ఎ. నె. కృష్ణారావుగారు

72 ప్ర. (అ) కడపజిల్లాలో ఎత్తగుంట గ్రామములో ఎత్తగుంటరైలు వేసేవనొద్దగా జీవనము నొకభూమియందు మా వాస్తవమా?

(ఆ) ఈభూమియందువృక్షములు వేయించి విజ్ఞాపనము చేయరాజిలేక గ్రామమునకంటికి నుపయోగించుభూమిగా నేర్పబడినసంగతి వాస్తవమా?

(ఇ) గ్రామదేవతల ఉత్సవములందును సంతలసమయమునందును ఎత్తగుంటగ్రామజనులనుపయోగించుచుండిన మాట వాస్తవమా?

(ఈ) ఎత్తగుంట గ్రామస్థులు జిల్లాకలెక్టరుకును జమీన్దారుకు దీప్తికలెక్టరుకును అర్జీలను దాఖలుచేసెయ్య, ఇతరులకు స్వయముగా విన్నవించియు రాజీనామము గ్రామస్థుల విడివిగ పెట్టరలనని ప్రార్థించినమాట వాస్తవమా?

(ఊ) జమీన్దారుకు దీప్తికలెక్టరుగారు 4-11-11 వ తేదీ 1872 వ నెంబరు ఉత్తరువునందు రాజీనామమును దెమ్ముకంటెనెవారికి తాత్కాలికముగా కవులకిచ్చితిమని తెల్పిట వాస్తవమా?

(ఎ) 1917 నెంబరునందును ఎత్తగుంట గ్రామవాసులు రాజీనామము గ్రామస్థుల వదలివేయవలయునని కలెక్టరును ప్రార్థించిరట వాస్తవమా?

(ఏ) వై ప్రార్థనకు ప్రభుత్వముగ జనవరి కడపటి వారమునందు ఉత్తరువు ఇచ్చుచు ఈ భూమి గ్రామస్థుల కీయబడనేరదనియు, పతేసి నెంట్ల చొప్పున దానిని విభజించి, ఒక్కొక్క భాగమునకు తాత్కాలికముగ పట్టానిచ్చి అనుభవ పాకునను ప్రతి సంవత్సరమును వేలము వేలవలెనని కానించెనట వాస్తవమా? ఈ విషయమును గూర్చి ప్రభుత్వమువారు విచారించెదరా?

72 ఉ. ఈ విషయమును గూర్చిన వివరములేవియు ప్రభుత్వము వారికి దెలియరాలేదు. ఈ విషయమై పట్టుదల గలవారు రివిన్యూ బోర్డువారికి వ్రాసి కలెక్టరు ఉత్తరువునకు రద్దు చేయించవలెను. ఇది జరుగు సంతకము ప్రభుత్వమువారు జోక్యము చేసికొనజాలరు.

73 ప్ర. ఈ రాజధానిలో ప్లేగు ఎచ్చటచ్చట గలనో దాని నివారణకొరకు ఏ ఏర్పాట్లు చేయబడినవో ప్రభుత్వము వారు తెల్పెదరా?

73 ఉ. 1917-18 సం. మునందు హిందూ దేశమునందు విశేష భాగమున ప్లేగు ఎచ్చటచ్చట దెన్నపురియందును కొద్దిగా వ్యాపించినది. బల్లారి, కోయంబత్తూరు, నేలం, కర్నూలు అనంతపురంజిల్లాలలో ప్లేగు అధికముగా నున్నది. మఱి కి జిల్లాలయందును కేసు లనేకములు తెలియకచ్చినవి. ఇంతవఱకును ప్లేగు మొగమెలుగని ఉత్తర సర్కారులందును గత సంవత్సరము ప్లేగు వ్యాపించినది. ప్లేగును నివారించుటకు పాటుములు ప్లేగునిబంధనలయందును, స్టాండింగు ఆర్డరులయందును చెప్పబడినవి. ప్లేగువ్యాపించిన చోట్ల టీకాల వేయించి, పీడితమైన పురభాగమును కదలివేసినచో ప్లేగువ్యాపింపక నిలిచిపోవును. ఈవిధానము సక్రమముగ జరుగుటకు ప్రజలతోద్బాటు అవసరము. కాని ప్రభుత్వము వారు శాసనమాలమున ప్రజలను నిర్బంధింపజాలరు. కలెక్టరు, మండలాధ్యక్షులును వై రెండుపనులను నిర్వహించునట్లు ప్రజలకు ప్రోత్సాహ మొసగెదరు. ఈ విషయమున ఇండ్లకు వదలివేయు జనులకు నివాస సౌకర్యముల గలుగజేయుటకు పాకలను నిర్మించుటకుగాను ఆరసరమగుసామున వ్యయపఱచుటకు కలెక్టరుల కనుజ్ఞయాయబడినది. గ్రామములందు ప్లేగునున్నగునది ప్రవేశింపకుండ చేయుటకు వ్యాధిపీడితములగు ప్రదేశమునండి ఎక్కరిగ్రామములనుండి ఎవ్వరును రాకుండునట్లు కట్టుదిట్టము చేసెదరు. టకు గ్రామాధికారులకును, పంచాయితీలకును. పురపాలక సంఘాధికారులకును అధికార మొసగబడినది. బయటినుండి వచ్చిన ధాన్యపుటలను విడివిడిగా ఎండలో బాగుగా ఎండించిగాని ధాన్యము నుపయోగింపకుండునట్లు పురపాలకసంఘమువారు చూచునట్లు నిర్ణయింపబడినది.

75 ప్ర. యూనాని ఆయుర్వేదవైద్యములను పరిశీలించుటకు తద్యోగిని నియమించిరా?

75 ఉ. ఉద్యోగిని నియమించుటకు ప్రభుత్వమువారింకను ప్రయత్నించుచున్నాడు.

శ్రీ శోభచంద్రదేవుగారు

77 ప్ర. జయపుర సంస్థానమున విశాఖపట్టణము జిల్లానుండి విడదీసి ప్రత్యేకజిల్లాగా చేసెదరా?

77 ఉ. ఈ విషయమై ప్రభుత్వమువారు యోచించుచున్నారు.

79 ప్ర. విశాఖపట్టణములో నిర్మింప దీగార్మింబడిన ఇంజనీరింగు కళాశాల తెలుగువారికిని ఒడ్డులకునుగూడ కనికరముచేట్లుదానిని గంజాముజిల్లాలో నొకముఖ్యపురమునందు ఏర్పాటుచేసెదరా?

79 ఉ. విశాఖపట్టణములో ఇంజనీరింగు పాఠశాల (కళాశాలకాదు)నిర్మింప నిశ్చయింపబడినది. విశాఖపట్టణమున ప్రత్యేకసౌకర్యము లందుటకులననే అట్లనిశ్చయింపబడినది. ఈ నిశ్చయమును ముగ్గులకరసరము కాన్పింపదు.

81 ప్ర. పల్నాటిమిడితాలూకాబోర్డు నిర్మింపకుండుటకు కారణములేమియో తెల్పెదరా?

81 ఉ. ప్రస్తుతము పల్నాటిమిడి చేర్చబడిన బోర్డుకు పల్నాటిమిడిని భరించుట కష్టముగా నుండెనునుందులనను, పల్నాటిమిడి తాలూకాబోర్డు నిర్మించినచో అధిక వ్యయము భరింపవలసి వచ్చును గనుకను తాలూకాబోర్డు నిర్మింపలేదు.

84 ప్ర. బరంపురములో అడివనలు మనసలబోర్డును ఉరియాబోర్డుగా చేసెదరా?

84 ఉ. ఈ విషయమును ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుతము యోచింపదలచుకొనలేదు.

(0)
హిందీ సాహిత్య సమ్మేళనము

మహాత్మ గాంధీగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—హిందీ సాహిత్య సమ్మేళన తీర్మానముల నాచరణలోనికి దెచ్చుటకు, మా రాయ బహుమతు విష్ణురత్న కృష్ణ, రాయ బహుమతు దాక్షర సర్జు ప్రసాదు, బాబు కమలాదేవి గుప్తా బాబు పునఃదత్తను దాను తిండిన, బాబు గారి కంకర ప్రసాదు, పండిత వేంకటేశ నారాయణ తేజిగార్లు, నేనును నొక సంఘముగ చేర్చుకొనబడితిమి. హిందీ భాషను నేర్చుకొని, దానిని ఆంధ్ర, ద్రవిడ మండలములలో వ్యాపింపజేయుటకు ఆరుగురు ఆంధ్ర, ద్రవిడ యువకులు కావలసి యున్నాడు. వీరు ఆలవోబాదులో గాని, వారతానియందు గాని యుండి యీభాష సభ్యింపవలెను. వీరి కగు భోజన వ్యయములు ముగ్గులవానిని యీసంఘమువారే భరింతురు. ఒక కత్తెనమాభాషను నేర్చుకొనినపిమ్మట వారు వారివారిమండలములకు బంపబడి, యీభాషను వ్యాప్తముజేయు వినియోగములను దురు. అందులకు వారికి తగిన జీత మొసంగబడును. ఈసంఘమువారు మూడువత్సరములవరకును ఈపదవిని గ్యారంటీ చేయుదురు. వీరు విశ్వాసముతో తమ విధిని నిర్వహించెదమని యొక కంట్రాక్టు వ్రాసియియ్యవలయును. వీరి ఉద్యోగములు యాభిజ్ఞము నుండునని యీసంఘమువారి అభిప్రాయము. జీతములు విరివిగ నొసంగబడును. హిందీభాషయే భారతదేశమున కేకభాషగ నుండవలయునను విషయమున మిరెల్లరును సమ్మేళనముతో నేకీభవించుచున్నారని నేను కలంచెదను. చెన్నరాష్ట్రమునందక్క భారతదేశమందంతటను హిందీభాష ప్రచారము గాంచినది చెప్పవచ్చును. ఆంగ్ల విద్యార్థికులు తమ సంభాషణమున నాంగ్లభాషనే యేకభాషగ వాడుక చేసి దేశముకు కొంత వత్తును కలుగజేసిరిని నా అభిప్రాయము. స్వరాజ్యాశయభిక్తి, జనసామాన్యమునకు నులభ గ్రామ్యులగు భాష యవసరము. ఈ భాష హిందీ యనుటకు సందియములేదు. చెన్న రాష్ట్రవాసులు కేశర్తితో, స్వాధ్యక్షాగముతో, దూరదృష్టితో యోచించి, దేశసేవచేయు వారలకు హిందీభాష యావశ్యకమని గ్రహించుచు గా 11 హిందీభాషను పాఠశాలలలో రెండవభాషగ చేర్చువరకు నని విద్యార్థికుల గోరుటకొక ప్రబలమగు ఆందోళనము చేయున వద్దనింపవలెను. చెన్న రాజధానిలో హిందీభాషకు వ్యాపింపజేయు టలెక్కనగరమని సమ్మేళనమువారికి దొరికెను. ఆంధ్ర, తమిళమండలములలో నీభాషను నేర్చుకొనెదలచువాని కిది యుచితముగ గలవలయును. ఇందులకు తెయింపకు కా గోరువారు నాచేర, హిందీసాహిత్య సమ్మేళనము, అలవోబాదు అని ఏద్రెలు మాసాంతము లోపున వ్రాయవలయును.

అసాధారణ నిర్బంధములు

క. యాజ్ఞీకుగారును, దాయాభాయి గారును మారగు తాలూకాలలోని త్రంతా అను పట్టణానికి బోయిరి. మార్గ మధ్యమున వారు కెయిరాలో అగి గాంధీగారు నడియాడునట్ల నొసంగిన ఉపవ్యాసము యొక్కయు, పిమ్మట నతనిచే గావించబడిన ప్రకటనము యొక్కయు అచ్చు ప్రతులను అచ్చటి ప్రజలకు పంచివెట్టిరి. పిమ్మట వీరు త్రంతాకు బోయి సామంతులము 5-80 గంటలకు నొక సభను గావించిరి. పరిసరమున నున్న పల్లెల నేకముల నుండి జనులు సభకు విచ్చేసిరి. మేటి అను పల్లెటూరు నుండి వచ్చిన 20 మందిలో, యాజ్ఞీకుగారు ఆరగంటవరకు ఉపవ్యాసం పక బూస్టుమే 9 గురు సత్యాగ్రహత్రయము నవలంబింప శపథముచేసి, సంతకముల చేసిరి. యాజ్ఞీకుగారి యపవ్యాసము సభ్యుల నుత్సాహపరచుట గావించెను. అచ్చట నున్నవారిలో త్రంతానుండి 6 గురులు (16 గురు ఇదివరకే సంతకముల చేసిరి.) అమలీతుండి 9 గురులు, నాదాదునుండి 7 గురు సంతకముల చేసిరి.

సయాలనుండి కొన్ని ఫిర్యాదులవచ్చుటచే యాజ్ఞీకు, దహ్యాభాయిగారు లింబాపేకి బోయిరి. కొందరు పెద్దవను మ్యులతో వీరు లింబాపేకి 29 తేదీని బోయిపవన, ఆ గ్రామాధికారియు, కలారియు సత్యాగ్రహప్రవృత్తికరణము గావించ సంగీకరించి నందులకు ఉద్యోగముల నుండి ఖొలగింపబడిరి. అచ్చట సర్కిలు ఇక పెట్టెదరుగానన్న కేకలాయ ద్వారకవాసుగారు 28 తేదీ సచ్చటికిరచ్చి అచ్చట సాత్విక నిరోధలను నిర్బంధించెదమని దెవరించుటయే గాక, ముగ్గురు క్షవపాయదారులను, తమ బాకీలను కక్షణము చెల్లించనిచో వారు మోకరించి పశువులవలె నిలుచుండవలెనని అజ్ఞాపించెను అందుల కిరువురు తిరస్కరించిరి. ఒకడుమాత్రము ఆరగంట వరకు ఎండల నట్లు నిలువబడియుండెను. ఈ నిర్బంధకార్యమును, కలారిని, గ్రామాధికారిని పదభ్రష్టునిచేయుటయు స్థితి గతులను మరింత పాడుచేసిన వనుటకు, ఆపల్లెయందు ఇక 9 గురు సత్యాగ్రహత్రయ మవలంబింప వాగ్దానముల గావించి రనుటయే ప్రత్యక్షతార్కాణము. ఇట్టి నిర్బంధ కార్యములు ప్రతి పల్లెయందును వ్యాపించుచు, రైతులను పన్నుల చెల్లింపకుండగ దృవనిశ్చయముననుల గావించుచున్నవి. మార్చి 29 తేదీని లింబాపేకిలో యాజ్ఞీకు గారు రహస్యసిందిరి. 50,70 మీ. ములు గల భూస్వాములతో కలసి 16 గురు రైతులు సత్యాగ్రహత్రయకలంబనము సంగీకరించి, సంతకముల చేసిరి. చేవాడు, మేకూరు, మున్నగు పల్లెలు కూడ పన్నులను చెల్లింపలేదు. వారు కూడ సత్యాగ్రహ మవలంబింతురని లోయచున్నది. యాజ్ఞీకుగారు 29 తేదీ రాత్రి భాంధారి జేరిరి. అచ్చట 7 గురు (9 గురు ఇదివరకే జేరిరి.) సత్యాగ్రహ త్రయము నవలంబింప నిశ్చయించి, వాగ్దానముల గావించిరి—“బొంబాయి క్రాంతిలు.”

స్వహత్యలు:—తెయ్యదీపములకు సమీపములో నొక గృహమును నివసించుచుండిన యొక బంగారుపనివాడు తన భుజులపాలిని తన భుజులపై భార్యకు గృహమును విడచి నిన్నటిదినమున గోదంబాకమునకు యేరియో ఇయూ పనివాడ పోయెను. ఇంటినిది యరుగువైని బంగారు పనిచేయుచుండిన పనివాండ్రలో నొకడు నుమారు 10½ గంటకు మిదైవైకి బోవునపుటికి గడియపెట్టబడిన నొక కలుపుపై నొక కాగితమునుచూచి దానిపైని వ్రాయబడిన దానిని చదివెను. దానిపై ఇట్లు వ్రాయబడియుండెను. “మాయురపురకు జగడ పేమి యు కలుగలేదు. మాకెట్టి ఆ సౌఖ్యము గాని లేదు. మరణించవలెనని బుద్ధిపుట్టినది. ఉరిపాసికొని మరణించెదము” దీనిని చదివి పనివాడు క్రొందకుబోయి తోడి పనివాండ్రతో తెచ్చెను. వారు ఇరుగుపొరుగువారిని ప్రోగుపరచి గదికలుపు తెరచిరి ఇద్దఱు బాకీలను మరణించియుండిరి. పోలీసువారికి వార్త పంపబడినది. వారు కనములను. తమ యాధీయన చేసికొని గోదంబాకమునకు వార్తజేసిరి. బంగారు పనివాడు వచ్చిచూచెను. పోలీసు విచారణయందు జేమి తేలినదియు తెలియలేదు.

ఆంధ్రోద్యమము.
ముదటి యె దాండ్ర మహాజనసభలయందలి
సన్మాన సంఘాధ్యక్షులు, సభాధ్యక్షులు, యువస్వామి
ములు, వారి దిత్రులములు, సభా తీర్మానములుగలవు.
వల రూపు 1-8-0. పోస్టల్ టేజు
ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, 7, రెంబుకెట్టిగిద్ది,
మదరాసు.

ఆంధ్రపత్రిక

1918-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 4-వ తేది

గురువారము

మద్రాసు శాసననిర్మాణసభ.

మద్రాసు శాసననిర్మాణసభ నిన్నటిదినము సమావేశమైనది. మీదటిసభ ఉదకమండలము నందు గూడును. వేసంగిలో ప్రభుత్వము ఉదకమండలమునకు వెడలుట వ్యయకరమని ప్రజాభిప్రాయము. ఎన్నివత్సరములనుండియో నీవిషయమై ప్రజాప్రతినిధులు మొరలిడుచునే యున్నారు. శార్యము మాత్రము లేక బోయెను. గౌరవనీయులగు బి. వి. నరసింహయ్యగారు గాంధీను గూర్చి తీర్మానముకంటే బంపగ, ప్రభుత్వమువారు రాలోచించుటకే నిరాకరించిరి. శాసననిర్మాణసభాకార్యక్రమము జూచిన, స్వకరిచాలనము ప్రసాదించబడువరకు, సభాసమావేశములు తాత్కాలికసభలుగ చిత్రము పురికొల్పుటకుదష్ట, వేరు విధముగ లాభమొనగూర్చజాలవని స్పష్టమగు చున్నది. ఈ సభల మూలమున విలువ యగు కాలమావ్యర్థమగుచున్నది. ప్రభుత్వమువారికి వ్యయమాయధికమగుచున్నది. ప్రజాప్రతినిధుల తమ తీర్మానములంగీకరింపజడ జేయుట కశక్తులై యున్నారు. ప్రజాప్రతినిధ్య మతిశయించువరకు, నీస్థితి చక్కబడుట కష్టము. మింటో మార్గ సెన్సరములు నిజమగు ప్రజాప్రతినిధ్యమునకు మార్గముజూపలేదని, యీ సభలే కరితలామలకము గావించుచున్నవి. గౌరవనీయులగు రామనాథపురపు రాజగారిడిగిన ప్రశ్నకు ప్రభుత్వమువారిచ్చిన ప్రత్యుత్తర మీ సత్యము నికను దృఢపరచుచున్నది. 1909 వ సంవత్సరమునుండియు 924 తీర్మానములు శాసననిర్మాణసభ కంపబడెను. వాటిలో 715 తీర్మానములు ఆలోచనకు తేబడెను. 195 తీర్మానములు అపహరింపబడెను. 273 తీర్మానములు అపహరింపబడెను. 66 తీర్మానములను మాత్రము ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి. 100 కి 7 వ పరియినను తీర్మానము లంగీకరింపబడనపుడు, ప్రజాశయము లేకుల ఫలించునో నూహించుట సులభము. అడిగిన ప్రశ్నల కీ సభలో ప్రభుత్వసభ్యులిచ్చిన జవాబుల స్వభావమున గాని, ప్రజాప్రతినిధులు అపహరించిన తీర్మానముల ఫలితమున గాని, వెనుకటికన్న మార్పు లేదు. నూతన దృక్పథమంతగ గాన్పించదు. ప్రభుత్వవిధానము మారిన గాని సభోపయోగము సువక్యముగాదు.

ఆహారపదార్థములు కల్తీ గాకుండుటకై, దివానుబహదూరు రాజగోపాలాచార్యులు గారొక తీర్మానము సుపాదించిరి. ఈ తీర్మానమునకు ప్రజాప్రతినిధులు తమ యామోదము గనబజచిరి. ఈ శాసనోపయోగము ప్రస్తుత సమయమున నెక్కుడుగ గాన్పించును. రాజధాని యందు ప్లేగు మొదలగు నంటురోగములు విరివిగ వ్యాపించుచున్నవి. ఆహారపదార్థములం దుపరిశుభ్రతచే, నీవ్యాధులు ప్రబల మగుటకు వీలు న్నది. అందులో ముఖ్యముగ నేయి కల్తీ అగుటచే, వ్యాధులు ప్రబలించుండుట సహజము. దొంతనమువారి తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టుట

సమయానుకూలముగ నున్నది. ఈశాసనమూదు అధికారులకు నిరంకుశాధికార మిచ్చుట సేంభావ్యము గాదని, గౌరవనీయ సభ్యులు సూచించిరి. వివరముల విచారించు సంఘములో ఆక్షేపణ కనకాశ మిచ్చు భాగములు దీనివేయబడు నని యూహించుచున్నారు. వైద్యశాసనమును సవరించుటకు గౌరవనీయులగు ఆమంచెల్ల కృష్ణారావు గారొక చట్టమును ప్రతిపాదించిరి. వైద్యశాసన ప్రయోగము వాస్తవ కృష్ణస్వామయ్యగారి విషయములో నెలుల సంక్షోభము గలిగించెనో, ప్రాతచరిత్రయే. అట్టి విషయస్థితులు తిరిగిసంభవించకుండ కాపాడుటయే, కృష్ణారావుగారి యుద్దేశము. ఆయుర్వేద వైద్యులతో పాశ్చాత్య విధానమునా రిలేతేరిన వైద్యులు గల సి ప ని చేయుచో, అది గొప్ప తప్పిదముక్రింద పరిణమించుచున్నది. కాని ప్రజలలో నికను నాయుర్వేద వైద్యము నందు గాని, ఆయుర్వేద వైద్యులందు గాని విశ్వాసము దగ్గలేదు. పాశ్చాత్య వైద్యము ప్రజాసామాన్యమున కందుబాటులో లేదు. కొన్ని వ్యాధులకు, పాశ్చాత్య వైద్య ప్రవీణులును, ఆయుర్వేద వైద్యులును జత నూడి పనిజేయవలసి వచ్చును. అట్టి సమయములం దెల్లను, పాశ్చాత్య వైద్యము సభ్యపించువారు నేరస్థులుగ జూడబడినచో, రోగులకు గాని వైద్యులకు గాని సహాయ కరముగ నుండదు. ఈ సందిగ్ధస్థితి తొలగించుటయే, గౌ. కృష్ణారావుగారి ముఖ్యోద్దేశము. ప్రభుత్వమువారి పక్షమున సర్ అలెగ్జాండరు కాన్స్టాబుల చట్టము నెడించుచు, నిట్టి వివాదాంశములను సంగ్రామసమయమున చచ్చించుట పాడి గాదనిరి. బీదల ప్రాణరక్షణముకొరకై దెచ్చిన యీచట్టము నూడ వివాదాంశమైనచో, సంగ్రామసమయమున నో రెతుటకే వీలుండదు. మిగిలిన రాష్ట్రములలో సంగ్రామ మారంభమయిన పిమ్మటనే, వైద్యశాసనములు నెలకొల్పబడెను. సంగ్రామసమయమున వివాదమున కెడ మిచ్చు నిర్బంధశాసనము లనేకము లనుబుట్టినవి వచ్చెను. ఇరిగేషను సెన్సు సవరణశాసనమును ప్రవేశ పెట్టుటకు ప్రయత్నములు గావించబడెను. వివాదమున కెడమిచ్చుచున్న కార్యములెన్నియో గావించబడుచుండ, సంగ్రామ కార్యముల క్షయధ్యంతరముల గలిగింప జాలని కృష్ణారావుగారి ప్రతిపాదనము వివాదాంశ మని కాన్స్టాబుల గారు త్రోసివేచు నెంచుట విచిత్రముగ నున్నది. పెండ్లెండు ప్రభువు గారు నుడివినటుల, వివాదాంశము లెవ్వయో, తదితరము లెవ్వయో నిరూపించుటకు స్వాభిప్రాయమే ఆధారమగుచో కాన్స్టాబుల రితుల యభిప్రాయమునకు నూడ తగిన గౌరవమిచ్చుట భావ్యము. ఎటులైన నేమి, కృష్ణారావుగారి తీర్మానము నిరాకరింపబడెను.

సము మేజిస్ట్రేటులను సరాసరిగ న్యాయవాదల నుండి గాని యితరులలో నష్ట లగు వారి నుండి గాని దీసికొనవలె నని గౌ. రామయ్యగారు సూచించిరి. ఈ తీర్మానము చాల ముఖ్యమయినది. ప్రస్తుతమున, సము మేజిస్ట్రేటులు గుమాస్తాపదవులనుండి జైకివచ్చుచున్నారు. వీరి యుద్యోగములో కేటెంచుదరికి, వయస్సు ముదిరి, శక్తి యడుగుచున్నది. వీరికి గల న్యాయశాస్త్ర పరిజ్ఞాన మతిస్వల్పము. ప్రసిద్ధి కెక్కిన న్యాయవాదుల హేతువాదము వీరి కగమ్య గోచర మగుచున్నది. తీర్పులలో వీరు గనబడదు హేత్వాభాసములు మోగు. ధనాక్షణ్యమును వీరికి రించుట కష్టము. కాని కాన్స్టాబుల మాత్రము ప్రస్తుతోద్యోగులే చాల సమర్థతతో పనుల నిర్వ

ర్తించెదరని ప్రసంగించిరి. అధికారవర్గ పరిపాలనమునకు, న్యాయవాదులకన్న, ప్రస్తుతోద్యోగులే యనుకూలించెద రనుటకు సందియము లేదు. తీర్మానము నిరాకరింపబడెను. వైద్యశాలల వయస్థానిక సంఘముల కధికార మొసగవలయునని గౌ. రామయ్యగారు సూచించిరి. ఇతర వరకును మ్యునిసిపలువారి అధికారము నామ మాత్రముగ నుండి, వైద్యశాలల కేక ముందు ధన మొసగునది ప్రభుత్వమువారు రగు నపుడు, స్థానిక సంఘాధికారము నేల విస్తరింపవలెనని కాన్స్టాబుల ప్రశ్నించిరి. స్థానికస్వపరిపాలనమున మున్ముందు సత్వరాభివృద్ధియందు నని దలచుచున్న సమయమున, కాన్స్టాబుల జవాబు ఆశాభంగము గలిగించు ననుటకు సందియము లేదు. సామాజ్యప్రభుత్వము వారు 500 లక్షల గ్రాంటును రాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారికి విద్యకొర కొనగిరి. ఈ మొత్తమును సవ్యముగ వ్యయపెట్టుట కొక సంఘము నేర్పరుప వలయునని, రామయ్యగారు గోరిరి గాని, ప్రయోజనము లేదయ్యెను. ఆహార పదార్థముల ధరలు విపరీతముగ పెరుగు చున్నవి. బీద జనులస్థితి రానురాను దుర్భర మగు చున్నది. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు ధరల నిర్ణయము కొరకొక యుద్యోగిని నేర్పాటు జేసిరి. అట్టి యేర్పాటు నే జెన్నరాజధాని యందును గావించవలయునని, గౌ. శివరావుగారు గోరిరి. ప్రస్తుత స్థితియే కొంతకాలము కొనసాగునేని, బల్లారి ప్రాంతములందు బందిపోటులు, లూటీలు, అల్లరులు జరుగునని శివరావుగారు వాదించిరి. గౌరవనీయులగు కే. ఆర్. వి. కృష్ణారావు గారును, రామచంద్రరావు గారును శివరావుగారి తీర్మానమును బలపరచిరి. కాని కాన్స్టాబుల బొంబాయి ప్రభుత్వమువారి చర్య ఎంతవరకు లాభకరమో తెప్ప వీలులేదనియు, భాగ్యవంతులు వివాహ సమయములందు వ్యయమును తగ్గించిన, కొంత వరకు లాభించుననియు నుడివిరి. కరవు బాధచేకష్ట పడుచున్న వారికి, కాన్స్టాబుల సూచన తట్టి ఉపశమనము నొసగజాలవు. భాగ్యవంతులు వివాహ వ్యయములు తగ్గించువరకును బీదలిటుల బాధపడుచుండవలయునే గాబోలు! ధనికు లమితవ్యయము గావించకుండ, కాన్స్టాబుల రైతిచర్య దీసికొందురో దెలుపలేదు. ప్రభుత్వమువారు దుడక మండలమునకు వెడలుట మాననపుడు, ధనికులు మాత్రము తమ భోగములను మానెదరా? గౌ. శివరావుగారు కాన్స్టాబుల సూచన సానుభూతికి కృతజ్ఞతావందనము లర్పించి, తీర్మానమును మోటుకు పెట్టమని గోరక విడచిరి. ప్రజాసామాన్యము శివరావుగారి చర్యకష్టము గ్రహింపలేదు. శాసననిర్మాణ సభా తీర్మాన ఫలితము కొరకై గంపెడాశతో నున్న ప్రజలకు నిరాశమాత్ర మధికముగ గలుగును.

ప్రశ్నలు: జవాబులు

శాసననిర్మాణసభలో సభ్యులకుగల ప్రశ్నలు అందు కియ్యబడు జవాబులు తీర్మానముల పగిదిసే ఉన్నవి. విద్యుచ్ఛక్తిని సృష్టించుటకు సీటి శక్తి సుపయోగించుట సాధ్యమేమో కనుగొనవలయునని, ఉదకమండలములో జరిగిన ఛరిశామిక సభలో సూచించబడినది. ఆ సభ 1908 వ సంవత్సరమున జరిగినది. రామచంద్రరావుగారు, ఫలిత మే నైనదని ప్రశ్నింపగ నికను విచారింపబడుచు నే యున్నదనియు, యీ విషయమును విచారించుటకు ప్రత్యేకోద్యోగిని నియమించుట అవసరము గాదనియు, ప్రభుత్వమువారు జవాబిచ్చిరి. 10 వత్సరములలో విద్యుచ్ఛక్తిని సృజిం

చుట సాధ్యమౌ గాదో దెలిసికొనుటకు కాలము చాలక బోయినచో, యొక నెంత వ్యవధి గావల యునో దోచుకున్నది. వయోగరా జలపాతము నెటుల వినియోగించుట సాధ్యమౌచునది 1891 వ సంవత్సరమున విచారణసంఘ మేర్పరుప బడెను. 1892 వ సంవత్సరమున పనులు ప్రారంభ మయ్యెను. 1896 వ సంవత్సరమున విద్యుచ్ఛక్తి చుట్టుప్రక్కల నంతటకును బంపబడెను. ఇటులనే, మైసూరు సంస్థానమున, కోలారు గనుల కతిత్వరిత ముగ విద్యుచ్ఛక్తి సప్లయ గావింపబడెను. కాని మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి పరిశోధన లింకను ముగియలేదు. కాకినాడలో మెకానికల్ ఇంజనీ రింగు పాఠశాలను నెలకొల్పుటకు కొన్ని యిబ్బం దులు తటస్థించుటచే పని ప్రారంభము గా లేదని, ప్రభుత్వమువారు నెలవిచ్చిరి. త్వరలో నీ పాఠశా లను ప్రారంభించుట భావ్యమని నూచింపుచున్నా రను. గ్రంథాలయములకు స్థానికసంఘము లెంత గ్రాంటు నిచ్చిరిది ప్రభుత్వమువారికి దెలియలేదు. కాని నెలకు 10 రూప్యముల చొప్పున కృష్ణా జిల్లాబోర్డువారు అంగలూరు బాలసరస్వతి గ్రంథా లయమున కొసగుటకును, బెజవాడ మ్యునిసిపలు కౌన్సిలువారు 1916-17 వ సంవత్సరమున 60 రూప్యములను, 1917-18 వ సంవత్సరమున 100 రూప్యములను, బెజవాడ రామమోహన సంఘ మున కిచ్చుటకును ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి. ఆంధ్రదేశమందలి గ్రంథాలయముల కాయాస్థానిక సంఘముల వారు తగు ప్రోత్సాహ మొసంగ గోరుచున్నారును. 8 వ ఫిబ్రవరీ తేదీ హిందూ పత్రికలో జిల్లా కలెక్టరుగారి వింత యుత్తర్యును చూచితిరా, అదిలి సంగతులు నిజమయినచో దానిని తీసివైచుటకు కలెక్టరుగారిని కోరెనరా యని గౌ. రంగాచార్యులగారి డి.డి. ఆవిషయమై తమ కృష్టి సమాచారము తెలియదనియు, జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారికిపుట్టిఉత్తరవు పంపమనియు, ప్రభుత్వమువారు జవా బొసంగిరి. ప్రభుత్వమువారు విషయమై నెడుకు విచారింప గూడదో దోచ కున్నది. కడపజిల్లాలో యర్రగుంట్ల గ్రామమున రాణీవన మని ప్రజల యుపయోగాగ్ధమై నిర్మింప బడగ, దానిని ప్రజలసమ్మతి నైకొన కుండగనే డైముకంపెనీ కిచ్చిన మాట సత్యమేనాయని గౌ. ఎ. యచ్. కృష్ణారావుగారు ప్రశ్నించిరి. తమ కా విషయమై తెలియదనియు, ప్రజలు రివిన్యూ బోర్డు వారితో విన్నవించి కొనవచ్చుననియు, ప్రభుత్వము వారు జవాబిచ్చిరి. ప్రేగువిషయమై గ్రామాధికారు లకును, మ్యునిసిపలు సంఘాధ్యక్షులకును, ప్రభుత్వ మువారు రుత్తిరువుల నంపిరి. ప్రేగువ్యాపించిన భాగ మునుండి వచ్చువారలు వస్త్రములను దుర్వాయు రహితముగ గావించకబోయినను, ప్రేగుభాగము నుండి వచ్చేడి భాగ్యములను ఎండలో కొంత కాల ముంచక బోయినను, గ్రామముల లోనికి రానియకూడ దని ప్రభుత్వమువారు రుత్తిరువుల బంపిరి. ఈ యుత్తరువులను నమలులో బెట్టుట లాభకరమనుట కేమాత్రము సందియము లేదు. జయపూరు మన్యమును విశాఖపట్టణము నుండి ఏడదీసి ప్రత్యేకముగ ఉత్తేశమండలముగ జేసెదరా యని, గౌ. శ్రీశోభచంద్రసింగు దేవుగారి డి.డి. ఈ విషయ మాలోచనలో నున్నదని ప్రభుత్వమువారు జవా బిచ్చిరి. జయపూరు మన్యమున తెగువార లధికసంఖ్యాకులు గల రని దెలియుచున్నది. అట్టిస్థితిలో, అందలి ప్రజలను విచారింపక, ప్రభుత్వమువారు రాలోచిం చుట భావ్యముగ లేదు. ఇటీవలప్రజలలోనలజడికి కారణ మగును. ప్రభుత్వమువారు విచారణ సంఘము నేర్పరుచుట భావ్యము. తొందరపడి

కార్యమునకు బూనుటచే, చిక్కులనేకములు ఉద యింపవచ్చును. తుత్తుకుడికి నలువడిమైశ్చర్యము నందుండు కుల శేఖరపట్టణమున జర్మను లొకరు సముద్రప్రాంత ప్రదేశము గొనుటయు, ఆ ప్రదేశ మునకు మహమ్మదీయ వర్తకులు దరఖాస్తు పెట్టగ నిరాకరింపబడుటయు నిజమేనా యనియు, ఈ జర్మనుడు బ్రాముబండిని నకపుట నిజమేనా యనియు, వీరి నెడుకు నిర్బంధమునం దుంచలే దనియు, శివరావుగారు ప్రశ్నించిరి. ప్రభుత్వము వారు తమ కీ విషయమై తెలియదనియు, ఆ జర్మ నుని పేరు దెలిపి తాము దెలిపిన విషయములకు కారవనీయ సభ్యులు బాధ్యత వహించిన గాని యీ విషయమై విచారింప మనియు జవా బిచ్చిరి. కారవనీయ సభ్యులు ఎదుటనున్న అపాయమును జూపినపుడు విచారించి కనుగొనక, వారు బాధ్యత వహింపవలయు నని గోరుట జూడ, నాశ్చర్యము గలిగించుచున్నది. నిజమారని, దేశరక్షకశాసన క్రయోగము వెంటనే నెడుకు గావించగూడదు? మద్రాసు హైకోర్టుకు 850 గజముల దూరములో మండుకొట్టు గట్టన మాట నిజమే గాని, తగిన రక్షణ ముడుటచే, దానిని తీసివేయుట కవసర ములేదని, ప్రభుత్వమువారు నిరి. గౌ. ఆచార్య కృష్ణారావుగారు పంచాయతుల సంఖ్యను దెలుప వలయునని గోరిన ప్రశ్నకు, ప్రభుత్వమువారు వివరముల నిచ్చిరి. వాటినికరించిన ఆంధ్రదేశము నందలి పంచాయతుల సంఖ్య చాల దక్కువగ గాన్పించుచున్నది. ప్రేగుదగిలిన మండలములోని సంఖ్య జూచిన, అనంతపురములో 6055 మందికి తక్కుగ 4455 మంది మృతి జెందిరి. బళ్లారిలో 21,872 మందికిని 16,943 మంది మృతి నొందిరి. కర్నూలులో 2283 మందికిని 1839 మృత్యువార బడిరి. విశాఖపట్టణమున 484 మందికిని 416 గురు ను, కృష్ణాలో 10 మందికి 7 గురును గుంటూరులో 9 మందికి 9 మియు, కడపలో 153 మందికిని 111 గురును, చిత్తూరులో 67 గురుకిని 29 మందియు, చనిపోయిరి. ప్రేగుబాధ్య మాంధ్రదేశమును చిందర వందర గావించు చున్నది.

రేపటి సభ.

ప్రభుత్వమువారు ఉదకమండలమునకు వెడలుటసూచి దృఢమగు నసమ్మతి దెలుపుటకై శారీ విలాసమును బహిరంగసభ జరుగును. ఈ విష యము చాలముఖ్య మనుటకు సందియము లేదు. కాని అసమ్మతి సభలవలన లాభముండునా యని శంకించుచున్నారము. స్వకరిపాలనమే తెంచినపుడే యిట్టి సంస్కరణములు సాధ్యమగును. ఆదర్శము నుండి దృష్టి మరలించి యిట్టి స్వల్పసంస్కరణము లపై శక్తిని వెదజల్లుట లాభకరమని యెంచజాలము. మహాజనసభలోగాని, కాంగ్రెసుసంఘము నందుగాని, యీవిషయమై మామూలు తీర్మానము జేసి కుంపిన జాలదా?

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు

ఈ సభ మే నెలలో 11, 12 వ తేదీలందు మధురలో జరుగునని ప్రకటింపబడినది. సాహిత్య పరిషత్తునకు నలన కలుగవలసినంత ప్రయోజనము కలుగుట లేదను నభిప్రాయము దేశములో వ్యాపించియున్నది. ఈ వత్సరపుసభ జయప్రదముగ జరుగునాక యని కోరుచున్నారము.

సెకండరీ పాఠశాలలు:— ఈ సంవత్సరము సెకం డరీ పాఠశాలల నిర్మించుటకొకట ఈక్రింది పథశాలకలయన మలకు ఈక్రింద పేర్కొనబడిన విధమునప్రభుత్వము వారు సామ్యు కాంక్షనుచేసిరి:— బళ్లారి 50 కేసు, శ్రీకాచి శివ 10 కేసు, కర్నూరు 15 కేసు, ఆదోని 15 కేసు.

స్థానిక చార్తరులు

—(0)—

ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తు:— ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు కోత్సరము మధురాగరమున మే నెల 11, 12 తేదీ లందు జరుపబడును.

చెన్నపురిలో మరణసంఖ్య:— గత పది సంవత్సరముల మరణసంఖ్యకంటె ఈ సంవత్సరము మరణసంఖ్య చెన్నపురిలో నధికమైనది.

చెన్నపురి కార్పొరేషను సభ:— కార్పొరేషను సభ ఈ నెల 10 వ తేదీ సాయంత్రము 5-15 గం.కు రిపబ్లిక మందిరమునందు జరుపబడును. గతమార్చి 19 వ తేదీసభలో చర్చకొకట నిలిపి యుంచబడిన విషయములు చర్చింపబడును.

పోర్టు ట్రేడ్ లు:— పోర్టు ట్రేడ్ కు పంపబడవలసిన టపాలు ఈ నెల 6 వ తేదీ యందుము 9-30 గం.కు జనరలు పోస్టాఫీసులో అంగీకరింపబడును. రిజిస్టర్డు ఈత్తరములను బం గిలుకు ఉదయము 9 గం. వఱకు అంగీకరింప బడును.

చెన్నపురిలో గురిసిన వ్యవృత్తులలో:— గతజనీ మే నెల 1 వ తేదీ మొదలు నెటివఱకు చెన్నపురిలో 1025 అంగుళములవాన కురిసిది. 156 అంగుళములు వర్ష ము ఇంకా కురియవలసి యున్నది.

దేశీయవిద్యావారము:— ఈ నెల 2 వ తేదీ యాదివార మదయమున దేశీయవిద్యా సహాయము వీధుల గుండ దిరిగి ఇంటింటికి చందాలు జరుచేయుటయందు కుతూహలలగు వివిధ భజనలవారు తమ వామములను నల్ల గురు స్వామి పెట్టియ్యగారికి నెలికపంచి కలయు భోగట్టాలను కనుగొనవలయును.

దేశీయ విద్యావారము:— బాట్టిటవునులో గాపుర మునున్న వారిలో దేశీయవిద్యావారములో నింటింటికి దిరిగి చందాలు జరుచేయుటకు, ఇంకా తదితరపనులు చేయుట కను ఈత్తనాము కలవానతక్షణమే నల్ల గురుస్వామి పెట్టి యాగుగారికి వ్రాసి తమ పేర్లను చాలంటియనల బాలికాలో నమోదుచేయించు కొనవలయును.

శిరువల్లి క్షేత్రాలన్న దాన సమాజము:— క్షిత్తి శేఖలగు ప్రాశ్నెనరు ఎం. రంగాచార్యులుగారి వర్ధంతి దిన గౌరవాధ్యము గతనెల 20 తేదీ 50 మందివీదలకును, పింజల పెట్టిగారు 50 మందివీదలకును, శేషవలమొదలియారుగారు 50 మందివీదలకును, మైలాపూరువాస్తవ్యులగు బి. నానుభంత రావుగారు 200 మంది వీదలకును వైసమాజమువారి యాజమాన్యముక్రింద అన్న దాన మొసగబడెను.

కాలమాసము:— 1 ఏప్రిల్, మే నెలలలో కాకినాడకు చుట్టుపట్ల ప్రదేశములలో దుటూరుములలో గూడిన గాలివానలు అపుడపుడు రాగలవు. వర్షము ప్రస్తుతమాచనలనుబట్టి అంత యెక్కువగా నుండునట్లు గనబడుటలేదు. 2 ఎండకాలము దక్షిణ హిందూదేశమునందు బహుభాగుగ నుండగలదు. మే నెలలో గాడ్పలు మొదలుగా నుండగలవు. 3 బంగాళా భాతములో ఈ వై నెలలయందు నొక గాలివాన తప్పక బయలుదేరును. 4 ఈ గాలివాన దక్షిణ ఇండియా మీదికి వచ్చుటకు ఎక్కువ పేతువులు గాన్పించుచున్నవి. 5 చలబారు, మైసూరు, బొంబాయి రాజధాని, హైదరాబాదు రాజ్యముల యందు గడ్డవలతోగూడిన వానలు తమమగ సంభవించుచుండును. కొన్నిచోట్లకు మంచినీరు రాగలవు.

విద్యాదానసభ:— తుల్లంపేట శ్రీ బహుత్తమ విద్యాదాన సభివారి పక్షమున ఈ క్రింది యుత్సరములు 1917 సం. ఏప్రిల్ నెల 2-వ తేదీ ఆదివారమునాడు జరుగును ఉదయము 9-30 గంటలకు తుల్లంపేట పాఠశాల శిశుసాధన డిపార్ట్ బహుళుర కలరల, రామానుజము శ్రేష్టిగారు సామంత్రము ౪ గంటలకు ఆరవ వార్షికోత్సవము, బహుళుర ప్రాసము. అగ్నిత్యుని వ్యావహారిక సమావేశ ఆహ్వానము.

విరోధామహాసంగ్రామము

(రైతుల విజయము)

అవస్కాందనము జరగను నిరోధింపబడుట.

మిత్రమండలివారు సోమువంక ముందున కేగుట

జగ్గయ్యలవిమాన యుద్ధము.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— బ్రిటిషు ప్రకటనము.— సెక్రెటరీ గవీరమున నందు జరగను స్థలమును మేము బట్టుకొంటిమి.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— లండను ప్రకటనము.— బ్రిటిషు రంగమంకిట నీదినమెల్ల సెక్రెటరీగ నుండెను. పరాసురంగమున నైన నంత తీవ్రముగ పోరాటము జరుగలేదు.

బ్రిటిషు వైమానిక ప్రచలనము.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— బ్రిటిషు వైమానిక ప్రకటనము.— పరాతిర్యముల మీదను, మరొకటి లక్ష్యములను క్రిందినుండిపోవు మావైమానికులు 17 టన్నుల బొంబులను జేసిరి. వేలకొలది బాతులను వేసిరి. ఇద్దఱేసి వైమానికులుండు శత్రువిమానములు విశేషముగ బయలుపెట్టెలి మన రంగమునందలి దక్షిణభాగములలో ననేక ప్రదేశములందు మర క్షింపుల నుపయోగించినవి. మనవారు 16 విమానములను నేల గూల్చిరి. మన పరాతిర్యము ఇంకొక విమానమును మనపంక్తి లండ నుల నేల నెను. మనవిమానములు 8 కన్నించున్నవి. కేం బ్రాయి వద్దనున్న రెయిల్వేస్టేషను మీదను, డోయూయి కా గ్నెయిమునను, డోయూయికి దక్షిణతటము నందుండు రెయిల్వేస్టేషనును, వైనికగృహములమీదను, సంభాగముల గొనిపోవు బండ్లమీదను బొంబులను వేసిరి. అన్నియు మరలినవి.

శ్రీవత్సగు ద్వంద్వ యుద్ధము.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— పరాసువారి ప్రకటనము:— లాస్గిన్ మంటుడిడరుకులయధ్యక్ష కొంచెము తీవ్రముగ ఫిరంగి ద్వంద్వ యుద్ధము జరిగెను. కాంటిగిన్ కి సూర్యుడుండుండు శత్రు కేంద్రీకృత దళములను మనఫిరంగి దళములు తరిమి వేసినవి.

బ్రిటిషు శౌర్య వివరములు.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— మొదటి పర్యాయము జగ్గయ్య లాక్రొసించినపుడు వారి నతి ధైర్యముతో నెదుర్కొనుట యందు ఆంగ్ల, ఐరిషు, స్కాట్టిషు దళములు చూపిన శౌర్యమును గూర్చి విశేషములు చెప్పవలయును. శరీరమును జలజరింప జేయుచున్నది. అలప్తరు నైనికుల కుడిభాగమును శత్రువులు ఛేదించిరి. అయినను వారు నిరంతరాభివృద్ధితో 80 మైళ్ళ రంగమున నైదుదినములవరకు ఘోరముగ పోరు సలిపిరి. వారి యెడను పార్శ్వమున బ్రిటిషుదళము లుండెను. ఆంగ్ల మాంఛెస్టరు నైనికులు, స్కాట్టుఫుల్లిమురు నైనికులు, బెడ్జ్ ఫర్డ్ నైనికులు, యార్క్ షైర్ నైనికులు విశేషముగ గలరు. తమ్యుక శత్రువు లతికణముగ వెనుకకు తరుముచుండినను దృఢముగ నిలచిరి. అందు ముఖ్యమైనది సెంటుక్వెంటినునపు పర్వతమున 16-వ మాంఛెస్టరుదళమువారు గావించిన యుద్ధము. ఆ ప్రదేశమునకు మాంఛెస్టరుకందక మనిషేను. సంవత్సరముక్రిందట మాంఛెస్టరు నైనికులు దానిజయించుటవలన దానికి పేరుకలిగెను. జగ్గయ్యమాక లభిమితముగ మీదబయ్యుచుండినపుడు మాంఛెస్టరు నైనికులు వారిని గంభీరముగ నిలువరించిరి. ఆ సమయముననే వారు ప్రధానశిబిరమువారితో సమయము నుత్తరప్రత్యుత్తరముల నడపుచుండిరి. మాంఛెస్టరు లాప్రదేశమును చివరవరకు గా పాడెదరని అదృశ్యాధిపతిపలికెను. తదనంతరము తనదళమునందలి నైనికులందఱిని తనకుగూడ దెబ్బలు తగిలిననని అతడు తెలియపరచెను. ప్రతిగుంటకును సందేశములు వచ్చుచుండెను. కాని ఆ ధైర్యవాక్య మొక్కటియులేదు. విదవ నిశ్శబ్దముగ నుండుటబట్టి కందకము శత్రువుచేయ జిక్కిననని నూచింప బడుచున్నది. స్కాట్టుఫుల్లివియ్యు దళ మొకటి తిరోగమనపు టుత్తరపీఠముదగనున కొన్ని గంటలవరకు వెనుకనిలచి పిమ్మట మొక్కమాత్రగ జగ్గయ్యదళములచే జగ్గయ్య పంక్తిలపిమ్మ కొని ఆకలటయ్యెను. వారిని వెనుకకు మరలను త్రువీయబడెను

కాని సందేశకవము దారిలో చంపబడుటచే వారికా వాస్తవ తెలియకుండెను. అట్లుముందున కేగుటలో జగ్గయ్య బండ్లసమూచయము నెదిరించి బండ్ల నడపువారల నేలగూల్చి బండ్లను పట్టుకొనిరి. ఇంక ఆ ల ప్రస్తరు నై ని కు ల వి ష య ము. ఒకమాత్రం రెండువందల జగ్గయ్య నైనికులు కాఖాప్రధాన శిబిరముచేత జేరిరి. అయిన నచటి ఉద్యోగియులును నైనికులు సెక్రెటరీగ మొక్క శత్రువుల నెదిరించి వారిని తరిమివైచిరి. ఇందు ప్రశంసనీయులగు విషయ మొకటిగలదు. శత్రువుల నిట్టి క్రోధరాక్రమమున దఱిమిన నైన్యమునందు ఉద్యోగియులును, గుమాస్తాలును, సేవకులును, సిగ్గురులును మాత్రమే యుండిరి. వారి కెప్పటి కప్పుడు తుపాకు లీయబడెను. నైనికులు వచ్చు వరకును వారచట నట్లునే యుండిరి. ఈనైనికులు విక్రాంతిని బొందుచుండ ఆస్ట్రేలియను, న్యూజీలండు దళము లొక్కమాత్రం క్రొత్తగ పట్టుదలతో రంగమున ప్రవేశించిరి. వారివరకే శత్రుల కపారనష్టమును గలిగించిరి. అంగు మిక్కిలి విజయవంతమగునది న్యూజీలండులను పాబ్యుక్సెర్మిమీద గావించిన దాడి. ఆ సమయమున వా రేడునిమిషములలో శత్రువులను రోడ్డునుండి వేయజములవరకును తరిమివేసిరి. 200 మంది ఫైవీలను పట్టుకొనిరి. 110 మరఫిరంగులను బట్టుకొనిరి. ఇందునుబట్టి జగ్గయ్యలెంత యవరిమితముగ మరఫిరంగుల నుపయోగించుచున్నదియు తెలియగలదు.

జగ్గయ్య అవస్కాందనము, మార్పు.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— తురోగమనగతి తగ్గుననితలంప కలయునని జగ్గయ్య ప్రతికూలవాదము వ్రాతలనుబట్టియు, ఎమి యెస్సునకు దక్షిణమున దీవనర్, లాస్గిన్ ల సమీపమునందుండు తమ ముఖ్యప్రదేశములందు తమంతటతామే శ్రవ్యులొనమన్నారని తెలియు వార్తలబట్టియు, జగ్గయ్య అవస్కాందన మంతయు పూర్తిగ మారినట్లుల గన్పించుచున్నది. అచట తన్నెదిరించు దళములకు తానిదవరకు చెప్పినట్లుల శత్రునోడించి యుండిన, దువ్యతులకు దువాడీనుండి తరిమివేసి నప్పటికలె తురోగమనగతి చాల మందముగ నుండియుండెడిది. ఒకవారము రోజులక్రిందట మన దళముల భేదించుకొని లోనికి రావలయుననియే నతడు మూట్టాడుచుండెను; కాని ఆక్రమికప్రదేశముల కందకముల శ్రవ్యలయునని తా నుద్దేశించలేదు.

ప్రస్తుతస్థితి విమర్శనము

లండను, ఏప్రిల్ 2:— పరాసుదళములతోనున్న బ్రిటిషు విశేషియిట్లుకేంతింపుచున్నాడు.— జగ్గయ్య సోమయ్యద్దముల ననుసరించి యుద్ధమభివృద్ధి కెంచును. ఏ పక్షమువారును పూర్తిగ మూలబలముల నుపయోగించి యుండలేదు. తమ ప్రయత్నమును మహాధృక్కుముగ సాగించుటకు శత్రువుల కింకను దళములన్నవి. సాధికారప్రదేశమునుండి “డెయిలీ టెనిగ్రాఫు” నకు లభించిన ప్రస్తుతస్థితి విమర్శనమున నిట్లుదహరింపబడెను. శత్రువు 90 పటాలములకు అసగా దవ నైనికులలో సగము మందిని పర్వతరంగమున కంపియున్నాడు. ఇన్ని పటాలములనిట కంపురిమిత్తరుతకు ఆక్రామణ తర్రపముద్రముల మధ్యనుండి 28 పటాలములను, ఓయిటి స్పిట్టరులంకుల మధ్యనుండి 80దళములను పర్వతరంగమునకు గొనివచ్చెను. అందువలన మరియొక చోట వారసన్నుండన మొనరింతురని ఉద్దేశించుటకు ఆధారము తక్కువయ్యెను. జగ్గయ్య లిదివర కెన్నడును జేయనిరీతిని వారి సర్వసేనాని ఇత్తడెక్కుడు నైనికుల గోల్పోయినందులకు మన్నాపనను గోరుచుండుటను బాడ వారెంతయపరిమితముగ నైనికుల గోల్పోవుచున్నదియు విదితము కాగలదు. జనరలు డివాటీనగారు ఈభాగము మనవద్ద నన్ని తుపాకుల నై కొనినను తనవద్ద 600 ల తుపాకులున్నవని అతడు చెప్ప ప్రకల్పవాక్యములు నిజము కానేరవు.

ఇండియా సేనాని ప్రశంస.

లండను ఏప్రిల్ 2:— మార్షలు హేగుగారి సేన పరాసురంగమున మహాధృక్ కార్యముల నొనరించుటను గూర్చి ప్రశంసించుచు సర్ చార్లసు మన్రోగారు హేగుగారికి రింతి సంపి భారతయోధుల సానుభూతికి చాల సంతసిందితిమని హేగుగారు మరల తింతిసంపి.

ఫిరంగి ప్రేలుట

పారిసు, ఏప్రిల్ 2:— పారిసు వైనిగుండను వదలుదున్న పెద్ద ఫిరంగియొకటి ప్రేలినది. 6 గురు చనిపోయినని బందీలగు జగ్గయ్యలు నుడిచిరి.

బ్రిటిషువారి ప్రకటనము.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— ఫాంపో ప్రాంతమున శత్రువులు దీక్షతోతలపడగ మేము పారడోలి చాలచుండిని హతముచేసి పెక్కుచుండిని పట్టుకొంటిమి. ఆరుటిని పట్టుకొనినపుడు 100 మంది మా వశమైరి. సీరీయెద్ద నిన్నును పోలకాపియకు ఈకాన్యమున జరిగిన దాడిలోను కొందరిని పట్టుకొంటిమి. లింకలను మైరు సేన లెస్సుకు ఈకాన్యమున దాడిసలిపి 81 మందిని పట్టుకొనెను.

పరాసువారి ప్రకటనము.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— దక్షిణరంగమున యిగవీడుల వారును ఫిరంగులను పామ్మగా కార్చిరి. శత్రువులు మొరెలుకు దక్షిణమున మారిసెలు మెయిలీరెరి వెలుయొద్ద తలపడి ఒక్కచో మాత్రము ముందునకు రాగలిగిరి. తక్కినచోట్ల నోడిరి. మా లేటు కుత్తరమునగూడ మేము శత్రువులను తరిమితిమి. ప్లమాంటు కుత్తరమున మాపక్షిని విస్తరింపజేసి 60 వందని పట్టుకొంటిమి. 81 వ తేదీని మావిమానదళము హాము, చాన, నాయా మున్నగుస్థలములలో రైల్వేలమీదను కంట్ నుమెంటు మీదను 12000 కిలోగ్రాముల బొంబులను వదలెను. చార్లెసు రైలువేయనునుండి పెద్దమంట లేదినవి. రోయి ప్రాంతమున శత్రుశిబిరములపైని చాల మరఫిరంగులు వదలబడెను. మావిమానములు చాలసారులు శత్రువిమానములతో పోరి తిటిని నేలగూల్చెను. మా కేతప్పులు రెండు విమానములను ధ్వంసమొనరించెను.

మాంటిడిడరు రంగము.

లాస్గిన్ మాంటిడిడరు రంగమున జగ్గయ్యలు విఫలమై ఆక్రీ మాంటిడిడరు మొరెలు కంక తలపడిరి. మాంటిడిడరు వశమగుటచే జగ్గయ్యలు నదికి పడమట మా పక్షిని లోనికి తరమగలిగిరి. ఆక్రీకి పడమట నొక మైలుమారమున నున్న మాల్పార్డు గ్రామమును ఆక్రమించి అదివారమునాడు జగ్గయ్యలు నదికి పశ్చిమమున వ్యాపింపసెంచిరి. మాంటిడిడరు అమీస్సు దారియందున్న గ్రివిస్సె సుయొద్ద జగ్గయ్యలు పలుసారులు తలపడిరి. వారిసేనలు తీవ్రముగా పోరెను. జగ్గయ్య సేనలో నగ్రగణ్యులగు గార్డులదళము తీవ్రముగా పోరి గ్రామము సాక్రమించెను కాని మరిరెండు గంటలకు పరాసువారు సంతల సమర మొనరించి దానిని మరల సాక్రమించిరి. జగ్గయ్యలు మరల తలపడగ పరాసువారి సుత్రాణికటములు పారడోలెను. పోరింకను ముగియలేదు.

విమానయుద్ధము.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— ఇప్పుడు జగ్గయ్యలు విమాన యుద్ధమున ఆంగ్ల పరాసుదళములను మించజూచుచున్నారు. సుప్రసిద్ధుడగు రిక్టోపెను నానుకర్త్యముక్రింద కొక విమానదళము వైకి లేచినది. ఇటీవల పరాసు విమానములు 60 అడుగులకు దిగి చాలనష్టమును కలిగించెను మావిమానములు శత్రువులకందకములను బాగుగా గురితించెను.

ఇంగ్లండు

వెండిపర

లండను, ఏప్రిల్ 2:— ఇండియాలో వెండినిలవరకు గానుండుట ముఖ్య విషయముగాను. అమెరికాలో చాలవెండి నిలువయుండుటచే దానిని రేపింతుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఇది జరిగెనేని 1550 లక్షల డొలార్లు ఛాడీ వెండి వెంటసేవేహరగరలదు. ఇండియాసామ్రాజ్యమున కొనుటకు అమెరికావారికి ఇండియాలో నగదు చెల్లూపడికావలసి యున్నది. ఒకరూపాయికి 18½ సెంటులంకున అమెరికావారి కిచ్చుటకు తీర్మానింపబడినది; గాన అమెరికావారు ఇండియాకు వెండిని పంపెదరని మాంపేగుగారు ప్రకటించిరి.

జపాను

జపాను నౌకలు

న్యూయార్కు, ఏప్రిల్ 2:— చెరి 5000 టన్నులగల 30నౌకలను జపానువారిచ్చుట కిటీవల యొవంబడిక జరిగినది.

అమెరికా

అమెరికా; టర్కీ; బల్గేరియా.

వాషింగ్టన్, ఏప్రిల్ 2:— టర్కీ, బల్గేరియాలో యుద్ధమును ప్రకటించినది. సెనెటోలో నోకటిర్మానము పాఠపఠము జరిగెను. అది విదేశాంగ సంఘ పరిశీలనాగ్ధమున జరిగెను.

మిశ్రమండలి విజయప్రార్థన.

వాషింగ్టన్, ఏప్రిల్ 2:— సెనెటోలో నందను ను గానముతోనుండ యాగ్యు ఆర్చివలపు గారు మిశ్రమండలి విజయము నిమిత్తము ప్రార్థన చేసెను. ఈ మహాయుద్ధమున యధాగ్రహ్యతంత్రముల నిమిత్తము కోరుచున్నవారికి నెమ్మదిగలుగుటకు, వ్యాయము కాశ్యతముగ నందుటకును గూడ నతడు ప్రార్థించెను. చివరకు విజయపు గారితో సెనెటరులును ప్రేక్షకులును గలసి ప్రార్థన జేసిరి.

జర్మనీ

లిఖ్ట్ విన్స్టిగారు; జర్మనుపత్రికలు.

లండన్, ఏప్రిల్ 2:— లిఖ్ట్ విన్స్టిగారు యుర్రాజుగారు రహస్యములను బహిరంగము చేయుటనుగూర్చి 1913-18 వ సంవత్సరములందు జర్మనువిదేశమంత్రక నుండిన వారు బాగో గారు జర్మను పత్రికలలో దీర్ఘములకు విమర్శలను వ్రాసిరి. వాటిలో కొన్నిటి నీబద్ధములని నిరూపించ వలయునని ఆతని యుద్దేశమైనను వానిలో ననేక విషయములను బలపరచెను. ఆతడిట్లు చెప్పుచున్నాడు:— “ఇంగ్లండ్ యుద్ధమునకు కారణముని జర్మనీలో విశేషముగ వ్యాపించియుండు అభిప్రాయము నేనెంతమాత్రము సంగీకరింపను.” లిఖ్ట్ విన్స్టిగారు చెప్పిన సంగతులన్నియు జర్మనీ నింకను చేరలేదు. అయినను అవి చాలవర కంగీకరింపబడలేదు. చాల ప్రశ్నలు వేయవచ్చును. వార్యర్థము ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. “ఇంగ్లండు యుద్ధమును గోరలేదని ఇప్పుడు స్పష్టమయ్యెను. ఇంగ్లండ్ యుద్ధమున కంతటికిని కారకురాలని మనము నాలుగేండ్లకుండి యు నమ్ముచున్నాము. ఈయబద్ధపు సమాచారము ననుసరించియే మన యుద్ధ విధానములను నడిపింప బడుచున్నది.”

రష్యా

బోల్షివిక్కులు ఒడెస్సా నాక్రమించుట.

మాస్కో, మార్చి 31:— నాకాశత్రువులను ప్రేల్చి బోల్షివిక్కులు ఒడెస్సా నాక్రమించిరి.

రష్యా రుమేనియాసంధి.

లండన్, ఏప్రిల్ 1:— రష్యారు రుమేనియాసేనలు కలసి జర్మనుల నెదిరించుటకు వారికి తగవులుగలిగిన అంగపరాసు అమెరికా రాయబారులు తీర్పుటకును అంగీకరింపబడినది.

టర్కీ

తురుష్కులతో పోరు.

లండన్, ఏప్రిల్ 2:— బల్గేరియా కార్మికరంక తీవ్ర మగుపోరు జరిగింది. బ్రెస్టెలిట్విన్సు సంధి ప్రకారము దేశమును తురుష్కు లాక్రమించుకొనుచుండగ అర్మీనియనులు జార్జియనులును ఎదిరించుచున్నారు.

బ్రేజిలు; యుద్ధము.

లండన్, ఏప్రిల్ 2:— కాథ్య మైసంతర్వరలో యూరపునకు యుద్ధపుటోడల సంపరలయు ననుచు బ్రేజిలు వెసి డెంటు చెప్పినదానికి ప్రత్యుత్తరముగ రాజుగారిట్లు పలికిరిని చారాసంఘమువారు తెలుపుచున్నారు. “నావికులు వారి సహసకారతను విశేషముగ నభిలషించుచున్నారు. బ్రేజిలియను వైమానికులను రాయలు వైమానికదళమువారి త్వరిత సంతసమున నాదరించుచున్నారు.”

లండన్, ఏప్రిల్ 3:— అస్సోసియేటెడ్ ప్రెస్సువారిట్లు చెప్పుచున్నార:— జర్మను అవస్థాంతరవాదులు మార్చి 21 న తేనీనుండి బల్గేరియానుగ రాజ్యభి ద్రవించి తర్వాత రంగునానిని గోత్రమున పోలీసులవారికి బాధించి కాన్స్టాంబుల్లమున

ఒక బాలిక అపహరింప బడుట:— తిరువాన్కూరు ఉత్తరభాగముందున్న కరువ్వంపాడి అను నొక కొండ గ్రామములో గొప్ప గొప్ప నగలను ధరించిన 9 సంవత్సరముల నీరియ్య క్రైస్తవ బాలికయొక్కతె ఎవరిచేతనో అపహరింప బడినది. పోలీసువారు రెండుదినములు బాలికను వెతుకగ మూడవదినమున యీమె కళేబర మొక కొండ గుహయందు బయలుపడినది. హంతకులంతవఱకును పట్టుపడలేదు.

నర్ చంద్రమాధవభూషణగారు:— వీరి గౌరవాధ్యము స్వార్థకచిహ్నమును నెలకొల్పుటకు ఈ నెల 9 వ తేదీ నా యంకాలము కలకత్తా డాక్టోరియండురమున గవర్నరుగారి ఆప్త తుత్తరీంద గొప్పసభ జరిగినది. గవర్నరుగారు మొదట భూషణగారిని ప్రశంసించిరి. మహారాజా టాగోరు, వాసిల్వారు మహాకాబా, నర్ గురుదాసుదేవ్, డి. చక్రవర్తి, ఫజ్లాహుద్దీన్, ముర్రేద్రనాథదేవ్, వ్యాయమురైగ్రీవున్, నవాబు నర్ కామ్యులుహుగా గొ. శీతానాథరాయి, డాక్టరు సర్వాధికారి, ఆర్. డి. మెహతా, బాబూమోతీలాలుగా స్థుపస్య నిందిరి. గవర్నరు లిట్లు తరుచు ప్రజలసభలలో నభ్యుత్తత కహించుచుండిన ప్రభుత్వము విదేశీయముభావము లొలగగల దని మోతీలాలుభూషణగారినిరి తాత్కాలికముగ నైన తన పరిపాలనమున నున్న దేశమునందలివారిపట్ల నభిమాన ముండకపోదని గవర్నరుగారినిరి.

యూరప్పూర్ తాయుర్యేష మహాసభ:— ఈనెల 18 వ తేదీ మొదలు మే నెల 1-వ తేదీ వరకును లాహోరులో నీ మహాసభ జరుగును. ఆయుర్యేష మార్తాండ భిషజ్యశి వైద్య రత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యుల వారధ్యక్షత వహింప దయతో సంగీకరించిరి. వైద్య కాంగ్రెసు ప్రత్యేక సభలకు డాక్టరు వామన దేవాయి ఎం. బి., పండిత యాదవజీ (ప్రతి క్రమ జీ ఆ చా ర్యు (బాంబాయి) కవిరాజ కామరాజు వాదస్పతి, కవిరాజ ముర్రేద్రనాథ గోస్వామి బి. ఏ. ఎల్. ఎస్. ఎస్. (కలకత్తా) నాజీలుముల్క్ హాకీము మహమ్మదు అజ్జులుఖాను (ద్లి) గొ. లాలాసుకవీరసింగు (ముజఫరునగరు) స్వామి లక్ష్మీరాము ఆయుర్యేషా చార్య (జయపురము) కవిరాజ ఉమాచరణ భట్టాచార్య కవిరత్న (కాశీ) మహాత్మ్య క నే రాజ(లాహోరు) గాన్ధ్యత్వ త వహించెదరు. కవిరాజ జ్ఞాననాథసేను సరస్వతి, ఎం. ఏ. ఎల్. ఎం. ఎస్. యోగీంద్రనాథసేను ఎం. ఏ. వైద్యరత్న, యామినీ భూషణరాయి ఎం. ఏ. ఎం. బి. (కలకత్తా) గాల్ల మూడుప న్యాసముల నొసగెదరు. ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శి కవినిదోదపం డిత ధామారు దత్తేశ్వరగారికి వ్రాసిన వివరములు తెలియగలవు.

బంగారమును అపహరించుట:— మైసూరుగనిమిల్లులో రెండవనెంబరు ఫిట్టరుగనుండిన దొరస్వామి యనునతడును మఱి ఇరువురును కలసి ఒకదినమున బంగారము, పాదరసము కల గలుపులో గొంతయుద్ధుల తమబట్టలలో దాచివేసి వేళకాక పూర్వమేయంత్రకాలను విడిచిపోవుటకులన వాచ్మన్ కేసరి సింగు అనుమానపడి వారిని యంత్రకాల నూపురుజెరు గారియొద్దకు దీసుకుపోయెను. నూపురుజెరుగారు వారిను గ్గరిని మాకుప్పము పోలీసువారి కొప్పించిరి. వారు వారి బట్టలను సోదాచేసిరి. దొరస్వామివస్త్రములలోతప్ప తక్కిన వారి వస్త్రములలో దొంగయ్య స్త్రీ బయలుపడలేదు. వానియొద్ద బయలుపడిన బంగారు పాదరసము మిశ్రమముగనుండి 95 రూ.లు విలువగల బంగారము కేసుచేయబడిన మఱికొన్నిదిన ములకు దీయబడినది. బెంగళూరు స్పెషలు మేజిస్ట్రేటుగారు కేసునిచారణ చేసిరి. మునుస్వామిసాయు డనువాడు ప్రేరేపణచే నీదొంగతనమును గావించితినిని నేరస్థును మేజిస్ట్రేటు గారితో పలికెను. అయినను నేరము నీయందే కళబడుచున్నది. వాని ప్రేరేపణ మాత్రాన నీవు అట్లుచేయుటకేల ఇవ్వపడవలెనని చెప్పి మేజిస్ట్రేటుగారు వానికి 1 సంవత్సరము కఠిన శిక్ష విధించిరి.

చెవినికొటికి పారిపోవుట:— చాంపి గురు రీఫ్ఫింగులలో గూలిపనిచేయుచుండిన నందు మునుస్వామియును నరికు తన యధికారులవై దిగుగలూలు చేయుట వారి అజ్ఞలు అల త్యుట్టెట్లు మున్ను గుతుచుచే యుటచే బనినుండి త్రొసివేయబడి గని అవరణయంద దిగపడెను దెదని యాభాసింపబడినది. కాంబాడాగ్ధలయను నిడివికెట్లక తర్వాత టూల్స్ తోగూడ ప్రాగి బాంబులతోనుండి కామను గడపురమునకు బరికిరియబడి మునుస్వామి ప్రకారమై ఇంకొకరును నిశ్చయితా

గృహముల వరుస వెనుక కొండరు జూదగాయిత్రో జూదమాడు చుండగ కేసరి సింగు అను కాపలావాడు వానిని పట్టుకొనెను. మిగిలినవారు కొంతదూరమునకు పారిపోయి అచ్చట గుర్రు తముగ నిలుచుండి తమాషాచూచుచుండిరి. కేసరి సింగు నకును, మునుస్వామికిని మల్లయుద్ధము జరిగెను. యుద్ధము నుండి దప్పించుకొని పారిపోవుసాధనాంతరము లేక వాడు కేసరి సింగు కుడిచేతి మొత్తము కొటికి ఊడబెరికెను. దానితో కేసరిభాయి మునుస్వామిని విడచెను. మునుస్వామి పారిపోయెను. కాని వానిని పోలీసువారు పట్టుకొని బెంగళూరు స్పెషలు మేజిస్ట్రేటుగారి యొద్ద కేసుచేసిరి. ఫిర్యాదీ చెప్పిన దాని నంతను రి గురు సాక్షులు బలపఱచిరి. తానును కేసరి సింగును కలసి ప్రాగిన్లుకు, పిమ్మట వారి కేరుత్రికి జగదము సంభవింపిన్లును అందులో నొకడు రెండవవానిమీద బడి కొట్టినట్లును రెండవవాడు మొదటివానిమీద పడి బయలు కొట్టినట్లును మునుస్వామి వాదించెను కాని మేజిస్ట్రేటుగారు వానికి 1 సంవత్సరము కఠినశిక్షను విధించిరి.

దొరతనమువారి యాస్తిని అపహరించి విక్రయించుట:— బెంగళూరులో ఆగోగ్యోద్యోగుల అఫీసులో నాఖరీవాడుగ ఉండిన రాయస్వామి సాయుడను నొకడు ముహూ 45 రూ.లు విలువగల ఆయుధములను బహులో నిద్దలు అంగడి వాండ్రుకు పనికిరాని కాగితములక్రింద వీతె 1 కి 10 అనాలు చొప్పున విక్రయించెను. అఫీసు హెడ్డు గుమాస్తా గారొక దినమునవై యంగడులలో మొక దాని యందు కొన్ని సామానులను కొని, ఆ కృత్యముతో ఒక పొట్టును కాగితమును చూచిరి. అది తమ అఫీసుకాగితము లని గ్రహించి ఈ కాగితములు మీ కెట్లువచ్చినవని యంగడి వారిని ప్రశ్నించెను. తమ కాగితములు విక్రయింపబడినరీతి గుమాస్తాగారితో జెప్పిరి. గుమాస్తాగారు తాముచూచినదంతను ఆగోగ్యోద్యోగులతో నడిపిరి. వారు రాయస్వామినిగూర్చి పోలీసువారితో విచారణచేసిరి. పోలీసువారు రాయస్వామినిపట్టుకొని బెంగళూరు స్పెషలు మేజిస్ట్రేటుగారియొద్ద కేసుచేసిరి. తాను అంగడివాండ్రుకు విక్రయించిన కాగితములు పనికిరావని తన తో మాణిక్య మును గుమాస్తా చెప్పి వానిని విక్రయించవలసిన దని త న్నాగుచున్నా కోరికట్లు రాయస్వామి కేసు విచారణ సమయమున పలికెను. ఆతడట్లు కాగితములు విక్రయించవల సినదని నీతోపలికినపుడు నీమందులకు నాతోజెప్పిరిని. కావని హెడ్డుగుమాస్తాగారు రాయస్వామిని ప్రశ్నించినపుడు, ఆ కాగితములు దొరతనమువారి యాస్తి యని నాకు తెలియదని యతడు మారుపలికెను. నేరస్థు డిదవఱకు నైకుడుగ నుండి శిక్ష బొందుటవలన ఈ కేసులో వానికి 1 సంవత్సరము కఠిన శిక్షవిధింపబడినది.

ఉద్యోగములు.

మొదటిగ్రేడు జిల్లామునసలు సి. రంగనాథులువా యునుగారు మూడవగ్రేడు అక్టింగు సబ్ జడ్జిగ మచిలిబందరు నకు పంపబడిరి.

అనంతపురముజిల్లా వెనుకొండ సబ్ డివిజను అక్టింగు పోలీసు డిప్యూటీ మాసరింటెండెంటు పి. వి. రాయస్వామి నాయుడుగారు కోయంబత్తూరుజిల్లా ఈకోడ్డు సబ్ డివిజనుకు మార్చబడిరి.

బళ్ళారిజిల్లా హోనుపేట సబ్ డివిజను పోలీసు డిప్యూటీ మాసరింటెండెంటు పి. మల్లారెడ్డిగారు అనంతపురముజిల్లా వెనుకొండ సబ్ డివిజనుకు మార్చబడిరి.

బళ్ళారిజిల్లా ఎఘ్యురన్ నెన్ రిజిస్ట్రేరు సహ్యద్ అబ్దుల్ ఖాసిమ్ రాజ్ లి సాహేబు బహదూర్ గారు కర్నూలు జిల్లా ఎఘ్యురన్ నెన్ రిజిస్ట్రేరుగ నియమింపబడిరి.

యుద్ధమునభ.

చెన్ననగర ప్రముఖులు కోరిన ప్రకారము ఈ నెల 9 వ తేదీ గురువారము సాయంత్రము 5 గంటలకు ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ లోని ఆందర్సన్ హాలులో యుద్ధమునభ సాహస్యమును చేయుచున్నాను.

వజ్రుద్ధి. ఎ. కె. కె. కె.

కర్నూరు 7.6.19.

0

విషాద సారంగధర నాటకము

(1947.12.15.)

కడచిన యాదివారము సాయంకాలము పెద్దాపురము
విద్యావినోదిని సభవారు విజ్ఞానియూపురమందిరమున హైకోర్టు
వకీలు పేరి నారాయణమూర్తి గారి యభ్యక్షత క్రింద కీ
శేషులైన ధర్మవరము కృష్ణమచార్యులు గారి వివాదసారం
ధర నాటకమును వనోహరముగ ప్రదర్శించిరి. ఈ సభవారు
ఈప్రసంగములలో ఇక్కడికి వచ్చి ప్రదర్శించిన మూడ
నాటకములలో ఇదియే కడపటిది. ఈ నాటకములు ప్రదర్శ
పంబడిన దినములలో నే బోకమాన్య తిలవ నాగు కూడ ఇక్క
డికి విచ్చేసియుండుటచే ఈ ప్రదర్శనములకు ధనలాభ మం
గా కలుగకపోయినను, ఆంధ్రభాషాభిమాను లనేకులు అదన
పూర్వకముగవచ్చి సభనలంకరించుచుండిరి. సభవారికి సముచిత
సత్కారములును జరగెను. ఈ సారంగధర నాటకప్రదర్శన స
దృశ్యచంద్ర ఎస్. వేంకటస్వామి నాయకులు అండ్ సన్స్ వారు ప్ర
దర్శకులలో మువ్వరికి మూడు బంగారుపతకములును బహుమాన
ముగా సొంగి రని ప్రతాపరుద్రయ నాటకప్రదర్శన విమర్శ
మునందే నూచించియుంటిమి. సభవారి సాహాయ్యమున విద్యా
భ్యాసము చేయుచున్న బాలురను గరిమెల్ల లక్ష్మీనారాయణ
కును సుప్రసిద్ధాంగ్లేయ నాటకకర్త జలదంకి వీరభద్రరావు
గారికిని ఇత్యుంబడిన రెండు పతకములును పోను, మిగిలిన
మూడవ పతకము మొదటి దినము రసపుత్రవిజయనాట
కమున దుగ్గావాసవేషము ధరించి మెప్పుగాంచిన వకీలు విస్వా
వీరన్న గారికి బహుమానముగా నొసంగబడెను. వీరి యభి
యాకృతులకంటె వీరి కింత మాధుర్యమే సభ్యుల నెక్కు
డుగ నాకర్షించె ననుటకు సందియము లేదు. వీరి నాటక
ప్రదర్శనమున సారంగధర పాత్రమును ధరించిరి. చిత్రాంగీ
వేషధారి వద్దూరి కోదండరామ దీక్షితులు, బి. ఏ., గారు
ఉపాధ్యాయులు, ఇదివఱకే యొక బంగారు పతకమును బహు
మానముగా సొందియున్నారు. కొందఱు మిత్రుల పక్షమున
ఉప్పులూరి లక్ష్మీ నారాయణ శాస్త్రి గారు చిత్రాంగీ వేషధారి
కోక బంగారు పతకమును బహుమానముగా నొసంగిరి. విగ్రహ
మాకర్షకమే, విలాసచేష్టులు పాత్రోచితములే. కాని, భావ
ప్రకటనము ముఖ్యమందంతగా కాను
సింపదు. సభాభ్యక్షులు పేరి నారాయణ
మూర్తి గారు రత్నాంగీవేషధారి ఏ. మాడికాగిరావు గారి
కోక బంగారుపతకము నొసంగిరి. బహుమానపతకముల తత్త్వ
ము ప్రతాపరుద్రయప్రదర్శన విమర్శనకుండే సవిస్తరముగ వి
ర్చింపబడియున్నది గావున, పునరుల్లేఖన మనవశ్యకము.
ఈ బహుమానపతకములను వారివారి కోసంగుచు గాడిచెల్ల
వారిసర్వోత్తమరావు, ఎమ్. ఏ., గారు సభవారిని చాల మా
రము కొనియాడిరి. సభవారు పొందిన గౌరవ మీ బహుమాన
పతకములతోనే సమాప్తము కాలేదు. ప్రతాపరుద్రయప్రద
ర్శనసందర్శకులకు అభ్యక్షత వహించిన దివాన్ బహద్దరు
కలువల రామానుజము శ్రేష్ఠి గారు విద్యార్థి గరిమెల్ల లక్ష్మీ
నారాయణకును ప్రధానోపాధ్యాయుండు కల్లూరి నుండర
రామయ్య గారికిరి బంగారు పతకములను బహుమానముగా
సొంగుటయే గాక సభవారి యత్కృష్టాద్యక్షమును పుర
స్కరించుకొని వారి కోక రజిత పాత్రమును కూడ బహుమతి
యొసంగిరని యేతన్నాటకప్రదర్శన విమర్శనకుండే ప్రస్తావించి
యుంటిమి. ఈ కడపటి ప్రదర్శనసమయముందు చెన్న పురాంధ్ర
గురుల పక్షమున సుప్రసిద్ధ వర్తకశిఖామణులు విదేములపొట్టి
శేంకటరావు రామయ్య బట్టిగారు రజిత పాత్రోపధ్యక్ష
సన్మానభ్యుక్తులను సభావారి సమీపించిరి. అనంతరము సెనెటరు
నూడి శేషగిరిరావుగారు శ్రుత్యతోబుద్ధులగుట కలగదుగా నూ
ర్చి బాల మూర్తిని ప్రసంగించి సభావారి సమీపించిరి. సభా
వారికి సన్మానములలో పురగజ్యోతిసులు పట్టించినవారు. సభ
భావి శేష విద్యార్థులకు శేషరామాచల సాహాయ్యము సందర్శ
యిత ప్రసంగింపబడినది ఎన్. శేంకటస్వామి నాయకులు అండ్
సన్స్ వారును కలంబిలినోదరులును నూర్చుల్ల శేంకటసుబ్బయ్య
శాస్త్రి అండ్ సన్స్ వారును విచ్చేరిన నూడి సామ్యముల వి
రాళము నొసంగెదమనిరి. బ్రాహ్మణులు రాజుగారు నూలు
రూప్యముల విరాళముకొసంగిరి. పభాకాగ్నిదర్శి చావలి లక్ష్మీ
నారాయణశాస్త్రి గారు సన్మానపత్రమును విరాళములను
స్వీకరించి చెన్న పురాంధ్రగురులకును చావలికును సభాపక్ష
మున కృతజ్ఞతాభివాదము లర్పించిరి. ఈ కార్యదర్శిగారి
మోక్షార్థము రంగాధిపతి శేతనరపు కాయగారు పంపిన గాది

స్వరాజ్యవాదుల నూతనసూర్యములు

[illegible]

The Great War.

(o)
(Reuter's Agency)

Lull on the Front.

Change in German Offensive.

Western Front

Quietest Day Since Offensive Began.

LONDON, April 3.

Reuter's correspondent at the British headquarters wiring last evening said:—This has been the quietest day since the offensive began excepting for the tireless activity of our airmen who continue to harass the enemy along the front and for miles to the rear. It should be remembered that, in consequence of the salient, the enemy has extended his front thirty miles and protection against counter-attacks means drawing largely on his reserves. The Australians are participating in the battle zone in considerable numbers. The quality of the reinforcements which are arriving from Britain is highly praised. The comparative rest of the last few days has rested and recuperated our troops, who are ready for further eventualities. The most trying feature of the sustained operations is want of sleep. Incidentally our airmen are curtailing to the utmost the slumber of the Hun.

Successful Minor Affairs.

Insight into German Losses.

LONDON, April 3.

Reuter's correspondent with the British Headquarters wiring to-day says:—During the past twenty-four hours there have been only comparatively minor affairs, with the balance of success very largely on our side. We carried out two very smart little enterprises yesterday. A small infantry attack south of Hebuterne mentioned by F. M. Sir Douglas Haig to-day, improved our position among the quarries, and it stated that at least one hundred German dead were counted along the front of this attack. Our casualties were quite light. The second affair was the attack on a wood southwest of Hangard, into which two battalions of Germans had penetrated during the slight enemy advance along the Luce river on Saturday afternoon. Here we took fifty prisoners and thirty machineguns. The general situation for the moment is that the main movement of fresh and moderately large enemy divisions, continues to be towards the zone between the Somme and Montdidier, whilst north of the Somme we have succeeded at any rate temporarily in establishing our line. A further insight into the extent of the German losses is given by the following figures. It is estimated that the 208th division lost seventy per cent. of its effectives, and the 88th division lost thirty per cent. on the first day of the attack, and forty per cent. in the attack on Mezières. On March 29th the attack by the fourth division north of the Scarpe collapsed, owing to casualties. The fifth division had fifty per cent. casualties in taking Ham, and further losses in forcing the passage of the Somme. It is noteworthy that considerable increase in enemy artillery fire at Passchendaele and Goudberg Spur is reported, but the Germans are so heavily committed upon the present battlefield, that it is not easy to believe that they will now try an offensive elsewhere. It is now permissible to say, that it was the New Zealanders who carried out the attack on LaCygne farm, taking over two hundred prisoners, and hundred and nine machineguns.

German Post Captured.

A British communique says:—We captured a German Post in the neighbourhood of Serre.

Quiet Day on British Front.

The Press Bureau states that the day was quiet on the whole British front and there was no serious fighting on the French front.

British Aerial Activity.

Seventeen Enemy Machines Felled.

London, April 3.—(12-30 A. M.)

A British communique regarding aviation says:—Our low fliers dropped seventeen tons of bombs and fired thousands of rounds at infantry and other targets. Some hostile two-seaters flying low on the southern portion of our front machine-gunned our men. We brought down sixteen and the infantry brought down another within our lines. Eleven of ours are missing. Our fighters dropped many tons of bombs on the Railway Station at Cambrai and southeast of Douai and on the railway Southward of Douai; also on billets and transport. All returned.

Details of British Heroism.

LONDON, April 3.

Details of the heroism of English, Irish and Scottish troops, in face of the first German onslaught, elicited by correspondents, are most thrilling. Ulstermen, whose right flank was pierced, fought continual rearguard actions for five days for thirty miles eluding envelopment. To the left of the Ulstermen were British units including the Manchester, Scots Fusiliers, Bedfords and Yorkshires, who held on though the flanks were pressed back. The outstanding episode was the last stand of the 16th Manchester in a Manchester redoubt, west of St. Quentin, so-called because the Manchester captured it a year ago. When attacked by the German hordes the Manchester settled down to steady resistance, communicating regularly with the Brigade Headquarters by buried cable. Their Colonel reported that the Manchester would hold the redoubt to the last. Subsequently, he reported that nearly all the men had been hit including

himself. Messages came regularly for hours but not a word of surrender. Then silence indicated that the redoubt had fallen. One platoon of Scots Fusiliers, not receiving order to retire as the runner was killed, remained behind some hours and then marched back right through the German lines rejoining the battalion intact. At one point on the march, they ambushed and stampeded a column of German transport, shooting the drivers and capturing a number of wagons. As regards the Ulstermen, two hundred Germans once got behind the Divisional Headquarters, but were flung out after sharp fighting by the staff officers and men. A feature of the retreat was the gallantry of a miscellaneous force of pioneers, clerks, servants and signallers, who were given rifles and held part of the railway until relieved. While these troops were resting, the Australians and New Zealanders came into the line fresh and keen. They had already done much execution among the enemy. A most successful enterprise was the raid of the New Zealanders on Hebuterne, when in seven minutes they ejected the enemy nearly a thousand yards from the road, taking two hundred prisoners and a hundred and ten machineguns. Latter details exemplified the extraordinary use the Germans are making of machineguns.

Change in German Offensive.

German Newspapers Predictions.

ALLAHABAD, April 3.

LONDON, April 2nd.—A complete change in the character of the German offensive is shown by the predictions of German newspapers that the pace of the advance must be expected to decrease and the news that the enemy is digging himself in the neighbourhoods of Tiegval and Lassigny on opposite sides of his salient pointing southwards of Amiens. Had he defeated the forces opposing him as his early announcements claimed he had, the pace of the advance would have been accelerated and it was after the Russians had been driven from Danajev. A week ago he was talking of a break through, entrenching not being in his programme.—("Pioneer special cable.")

Review of the Situation.

Risk of Offensive Elsewhere Lessened.

ALLAHABAD, April 3.

LONDON, April 2nd.—A British correspondent with the French armies wires that there is a growing opinion that the battle will now develop along the lines of Verdun and the Somme. Neither side has yet fully engaged its reserves. The enemy still has troops available greatly to extend his effort. In a review of the situation obtained by the 'Daily Telegraph' from an authoritative quarter it is stated that the enemy has engaged ninety divisions or about half of his forces on the western front. To obtain these he has withdrawn 23 divisions from between Arras and the North Sea and 30 from between the Oise and Switzerland. The risk of another offensive elsewhere is therefore lessened. Evidence of the butchers bill that Germany will have to pay is afforded by the way the high command is making excuses for losses in its communiques which is not the German habit. Had General De Lutier taken all the guns we had on his part of the front he would not have reached the six hundred claimed for him.—("Pioneer" special cable)

Capt. Cudden's V. C.

Conspicuous Bravery in Aerial Encounters.

LONDON, April 2.

The 'Gazette' announces that the Victoria Cross, was awarded to Capt. McCudden (See March 29th) for conspicuous bravery, exceptional perseverance and keenness, and very high devotion to duty. Capt. McCudden has hitherto accounted for fifty-four enemy aeroplanes, of which forty-two were definitely destroyed, and others driven down out of control. Capt. McCudden twice totally destroyed four two-seater enemy aeroplanes on the same day, and on the last occasion all four machines were destroyed ninety minutes.

Lively Artillery Duel.

Enemy Attack Repulsed.

LONDON, April 3.—(12-30 A. M.)

A French communique says there was a somewhat lively artillery duel especially between Lassigny and Montdidier. Our batteries caught under their fire enemy concentrations east of Cantigny. A strong German reconnoitring party attacked but was repulsed by our troops on the left bank of the Oise southwest of Gervais.

German Longrange Gun.

LONDON, April 3.

PARIS.—German prisoners state that one long range gun bombarding Paris burst, and five of the crew were killed.

Determined Attack Repulsed.

LONDON, April 3.

A British communique says:—We repulsed after sharp fighting a determined attack in the neighbourhood of Fampoux, killing a number and taking a few prisoners. We took one hundred prisoners in capturing Ayette, and also took a few in yesterday's enterprises at Serre and in successful raid northeast of Poelcapelle, Lincolnshire made raid northeast of Lens taking thirty-one prisoners.

Reciprocal Artillery Activity.

LONDON, April 3.

A French Communique says:—There was growing reciprocal artillery fire on the southern front. The enemy attack south of Moreuil between Moriel Mailly and Reineval gained a footing at one point in the advanced line, but was elsewhere repulsed. We also repulsed an attempt north of Holiat. By minor operations north of Ement, we widened our positions taking sixty prisoners. Our air squadrons on 31st March, dropped twelve thousand kilograms of explosives on the railway, and cantonments at Ham, Chauny, Noyon, etc., and a great fire broke out at the railway station at Chaulnes. Enemy cantonments in the region of Roye were plentifully bombarded with machineguns from low altitude. Our chaser planes fought numerous engagements, bringing down eight enemy machines, while anti-aircraft guns destroyed two others.

Great Britain

Montagu's Weekly Silver Report.

LONDON, April 3

Montagu's weekly report says the temporary reduction of Indian silver holding is far less material now, that steps are being taken to release a portion of the extremely large stock of silver held in United States, against our rancy. If the proposed step is carried out, an equivalent of about hundred and fifty five million ounces of fine silver, will be immediately available for such purposes, as United States may decide. Inasmuch as United States urgently needs credit in India, for the purchase of India products, and it has been decided to fix the cost of supplying rupees in India, at thirtyfour and half cents, per rupee, there is little doubt that United States will supply silver for Indian coinage, as required, in order to render this arrangement easily operative.

Allied Shipping.

Agreement with Japan.

LONDON, April 3

NEW YORK.—Approximately thirty ships of five thousand tons each, will be obtained from Japan under the recent agreement.

Turkey

Brestlitovsk Treaty and Armenians.

Active Opposition to Turks.

LONDON, April 3

Fierce fighting has occurred in the districts of Batoum and Kars. A large army of Armenians and Georgians has been formed, and is opposing the Turks, who are attempting to occupy the country as provided by the treaty of Brestlitovsk. The Georgians have seized most of the Russian warships at Batoum. The whole population of Georgia has been mobilised.

Central Powers

The Lichnowsky Revelations.

Press on the Disclosures.

Observations Favourable to England.

LONDON, April 3

German newspapers contain lengthy "Observations" by Von Jagow, the German Foreign Secretary between 1913 and 1916, on Prince Lichnowsky's disclosures. His intention is to combat some of them, but incidentally he confirms a great deal. For instance, he speaks of Earl Grey's "Love of peace and desire to reach an agreement." He also says:—"I am by no means willing to adopt the opinion at present widely held in Germany, that England caused the war." All the full effect of Prince Lichnowsky's disclosures, are not yet apparent in Germany, but unquestionably they have proved disconcerting, and are raising much questioning. For example, the "Vorwaerts" says:—It is now clear that England did not desire war, but for four years we have been inuocated with view that England caused the war, and upon this false view our whole war policy has been built.

Brazil

Brazil and the War.

LONDON, April 3

The Press Bureau states that, replying to the President of Brazil's announcement of the early departure of warships to Europe. The King says:—"The navy is anticipating their co-operation with profound satisfaction. The King adds that Brazilian airmen are receiving an enthusiastic welcome from the Royal Air Force.

America

U. S. A; Turkey and Bulgaria.

Declaration of War Pending.

LONDON, April 3

(12-30 A. M.) WASHINGTON.—A resolution which has been introduced in the Senate proposing declaration of war against Turkey and Bulgaria has been referred to the Foreign Relations Committee.

Bulgarians not on W. Front.

(12-30 A. M.)—The Associated Press states that the American Consul in Sofia declares that no Bulgarian troops had by March 21st been moved to the western front for the German offensive.

Prayers for Allied Victory.

WASHINGTON.—The Archbishop of York, amid an impressive scene in the Senate, delivered prayers for the victory of the Allied arms and lasting righteousness and peace for the men defending the cause of truth and freedom in the great battle overseas. The invocation closed with the Lord's Prayer, the Senators and spectators joining in

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS)

(BY WIRE.)

Simla

Indian and British Armies.

Exchange of Messages.

SIMLA, April 3

Sir Charles Morro has telegraphed to Sir Douglas Haig "The Army in India is watching with sympathy and entire confidence your conduct of the present struggle and your old subordinates are convinced that you and your brave troops will see this battle through to a successful issue".

Sir Douglas Haig has replied:—All Ranks of the British army in France send grateful thanks for the message which you have been good enough to send us. We are greatly touched and encouraged by the sympathy and confidence of our comrades in India.

Calcutta

Babu Akhil Chandra Dutt's Speech.

A Correspondent's Attack.

CALCUTTA, April 3.

A correspondent writing to the "Englishman" suggests that one of the European Non-official members of the Bengal Legislative Council should at an early opportunity move a resolution in the Council to the effect that Babu Akhil Chandra Dutt be called upon to explain the action of what he had in view when at the Bengal Provincial Conference, he being also a member of the Legislative Council referred to the massacre of innocent men, innocent boys and even of innocent women as a result of the action taken against the detenus.

The Late Sir Chunder Madhab Ghose.

Influential Memorial Meeting.

CALCUTTA, April 3.

An influential public meeting of the citizens of Calcutta was held this evening at Dalhousie Institute to do honour to the memory of the late Sir Chunder Madhab Ghose and to devise means for perpetuating his memory. H. E. the Governor presided. In opening the meeting H. E. the Governor paid a handsome tribute to the qualities of head and heart of Sir Chunder Madhab and said that his life was an example for his race. Among those who took part in the meeting were: Maharajah Tagore, Maharajah of Nasirpur, Sir Curzon Bannerjee, Messrs. L. Chakravarti, Fazlul Haq, Surendranath Banerjee, Justice Greaves, Nawab Sir Shamsul Huda the Hon'ble Mr. Sutanub Roy, Dr. Suresh Prasad Surtaditya, Mr. R. D. Menda and Mr. Motilal Ghose. In proposing a vote of thanks to H. E. the Governor Babu Motilal Ghose said that if the ruler of the province frequently associated himself with meetings of this character the Indians would easily forget that they were living under an alien race. The Governor in replying to Mr. Motilal said that it was impossible for a man not to have at least the interest of this province of his adoption for the time being.

Sind

Sind Provincial Conference.

Important Resolutions Passed.

KARACHI, April 3.

The Sind Provincial Conference at Karachi concluded last night and was attended by about five hundred delegates from all parts of Sind. 28 resolutions were passed including one protesting against the unequal and partial manner in which the Press Act is applied and urging its immediate repeal. Other resolutions urged the release of the internees and the removal of restriction on Messrs. Iltak and Farman from the Punjab, protested against the methods of income tax assessment, called for the restoration of the Hyderabad Municipality at present suspended, protested against the difficulty of obtaining passports in Karachi and Upper Sind, insisted that the remission rules should be altered so that the revenue claimable in bad years should be limited to one-sixth of the assessment, urged the abolition of the rules for forest or survey numbers and asserted that zemindars proprietary right of trees standing on their private canals. The Conference also was emphatically of opinion that the reforms outlined by the Curtis scheme are mischievous, illusory and unacceptable to the people of India and therefore strongly condemned the suggestion that the scheme should be applied to Sind or any other part of India. The following Self-Government resolution was adopted: "This Conference while appreciating the pronouncement made by His Majesty's Secretary of State for India on behalf of the Imperial Government that its object is the establishment of responsible Government, to give people of India effective voice with His Majesty's Government and the Government of India in determining the measure and time of each advance towards responsible Government, this Conference strongly urges the necessity for the immediate enactment of a Parliamentary statute providing the establishment of responsible Government in India, and measure to be attained at an early date and within a time limit to be fixed in the Statute itself. This Conference is emphatically of opinion that the Congress League scheme of reforms which is the irreducible minimum that the people of India can accept, be immediately introduced by the Statute as the first step in the process.

With regard to the position of Sind in the coming reforms a resolution adopted after lengthy discussion reads: "This conference is emphatically of opinion that the present system of Government in Sind under which the Commissioner in Sind exercises almost all powers of the Governor-in-Council without the safeguards afforded by the Executive Council constituting thus a system of decentralization of powers without popular control, is most detrimental to the best interests of the province and has retarded its progress in many directions. This Conference therefore strongly urges the imperative necessity of repealing Act 5 of 68 and all other measures authorising delegation of powers to the Commissioner in Sind and of placing Sind under the direct control of the Government of Bombay.

Burma

Rangoon News.

RANGOON, April 3.

A wire from Maymyo where Sir Reginald Craddock arrived yesterday after his Tannasserim tour expressed His Honour's regret at having to abandon Pegu and other tour. This action was taken on the advice of Lieutenant Colonel Casaca, I. M. S. whom His Honour consulted regarding his swollen and inflamed arm caused by a scratch on his elbow received on board the B. I. M. "Mayo". His Honour is however rapidly improving.

A Strike Ended.

The strike amongst the "Coringhi" cargo boat carpenters, caulkers etc., which threatened last week to dislocate the work of the port is practically over. The police made a thorough enquiry and as a result of their warning the ringleaders and the men have returned to work at the old rate of Rs. 1-4-0 per day.

Bombay

Religious Trust Case.

Suit for Receiver's Appointment Dismissed.

POONA, April 3.

A suit for the appointment of a receiver in a case of religious trust of Belbag Temple in the Poona city, was to-day dismissed by Mr. P. E. Percival, District Judge. The plaintiffs in the case were P. N. Joglekar, one of the hereditary Pujaris in the temple and four others. Phadnis, grandson of Nana Phadnavis of the Pesadnis had used the trust money for his own purpose and had not kept proper account and owing to drunkenness and immorality he was unfit to continue as manager. The court held that the evidence did not show there was any real risk to the temple estate. Sotdar Phadnavis was no ordinary temple manager but a descendant of the founder of the temple whose family have been in management for 100 years. He was a gentleman of means and could repay any claims that might be made out against him. He did not think that there were sufficient grounds for the appointment of a receiver.

Communicating with the Enemy.

Seetharamyya's Case.

Further Evidence in Bombay.

BOMBAY, April 4.

On Wednesday Mr. Aston, Chief Presidency Magistrate, recorded evidence of seven Bombay witnesses on commission issued by the Sessions Court, Chingleput, in connection with the case of C. S. Sitaram Iyer, tried at that court for having treasonable communications with the enemy, Mr. Narasimha Chetty, High Court Vakil, instructed by Mr. Gopalswami Iyengar, Inspector, C. I. D., Madras, appeared for the prosecution. Mr. Narasimha Chetty stated that last time the accused was not represented and as during the hearing of the case at Chingleput, he wanted an opportunity of cross examining the Bombay witnesses this Commission had been re-issued. He was told that the accused was to be represented by a Bombay pleader but he saw neither the accused himself nor any pleader representing him in the court. At the instance of the Magistrate the accused's name was called out, but he was not present. The examination of witnesses was then proceeded with.

First witness Mr. C. Bingyer, Consul for Switzerland, objected to his evidence being reported in newspapers. Witness said that his evidence ought to be privileged on account of his position. The Magistrate thereupon asked the representatives of the press not to publish his evidence.

Mr. Lucas Volkart, Consul for Sweden, who was called next also preferred to be examined in camera, and the Magistrate granted his application. Mr. Griffith, Deputy Commissioner of Police, C. I. D., Bombay, Mr. Harold Martin, Acting Consul for France, (who was also acting Consul for Spain in 1917), Mr. J. J. Fernandez, Clerk in the office of the Spanish Consulate, Mr. A. Mascaranhas, formerly employed in the office of Netherlands Consulate, and Mr. H. Percival Rames, Assistant Superintendent, Political Department, Secretariat, Bombay, were then respectively examined with regard to the identification of certain documents and letters exhibits in the case.

United Provinces

U. P. Legislative Council.

Budget Presented.

LUCKNOW, April 4.

At a meeting of the United Provinces Council yesterday the Lieutenant-Governor presiding, the Oudh Amanati Notes Bill was passed. Mr. Sim presented the budget. Discussion will take place at the next meeting. Mr. Chintamani moved several amendments to rules for the conduct of the business nearly all of which were accepted. The Hon'ble Mirza Samiullah Beg moved that this Council of opinion that rules Nos. 12 and 13 of Chapter 15 of rules of the High Court of Judicature at Allahabad work very badly on some of L. L. B. candidates of the Allahabad University, the effect of the rules being that the candidate who takes B. A. degree of the Punjab University, but passes his L. L. B. in the Allahabad University is not entitled to be enrolled in the High Court of Allahabad though a B. L. of Calcutta or Madras University under similar circumstances can be admitted on the rolls of the Allahabad High Court, and this Council further requests His Honour to invite special attention of the High Court to the above rules for the purpose of reconsidering the same if possible. The resolution was adopted. The Council adjourned till the 9th instant.

South India

Mysore Legislative Council.

Finance Committee Appointed.

BANGALORE, April 4.

As was stated at the last meeting of the Mysore Legislative Council the Government have appointed a finance committee. Of the non-official members one will be elected by the Mysore Legislative Council and two by the Representative Assembly. Mr. Narasinga Rao Seringapatam has been elected by the Legislative Council. As there is no time for election of members by the Representative Assembly His Highness the Maharaja has nominated Mr. Basavayya and S. Venkatasayya, Members of the Assembly to the committee. The first meeting of the committee will be held on the 8th instant.

Educational Progress.

It is understood that the Government of Mysore is likely to sanction provision of about half a lakh solely for education of depressed classes in the State.

A Mysterious Find.

Vigorous police investigations are proceeding in connection with the find of a dead body of a domestic servant woman named Manamma, aged about 18 at Richmond Town Park this morning. Her throat has been cut from ear to ear, her head been severed and several of her fingers gashed.

Bishop Whitehead is on a visit to Bangalore.

General Sir Arthur Phayre left last night for Ooty.

Panchama Conference.

CHITALDRUG, April 4.

A correspondent reports that through the exertions of Mr. Zeharuddin Maccal, Deputy Commissioner of Chitaldrug a Panchama Conference was held at Nadi-gudi when a number of Panchamas of the sub taluk and the border villages were present. The Swami of Nadi-gudi Mutt was also present. In opening the Conference the Deputy Commissioner appealed to them to give up drinking and other vices which contributed to the degradation of the community.

వృత్తాంతములు

తిరుచనాపల్లి వాస్తవ్యులగు యల్. యె. సుందరేశ నగరు క్రింగము వెడలు భారతీయులకు ఉచితముగ సౌకర్యముల సమకూర్చిన వని, మాకు తెలుపుచున్నారు.

హిందవాని కేసు:—పత్రికాధిపతి ఈనెల 2-వ తేదీని రు2000 లు ధరానకు చెప్పెను. 15 దినములలో చందాలవలన రు6000 లు వసూలైనది. హిందీ అనువాదపత్రికాకార్యాలయము పరిశీలించబడినది.

వావిటల సమ్మేకట్టు:—"కోరింగిసాకలోని పనివాండ్లు సమ్మేకట్టుగా పోలీసువారు విచారణచేసిరి. పనివాండ్లందరను వెనుకటివలెనే కోరింగు రు 1-4-0 చొప్పున కంగీకరించి మరల పనిప్రారంభించిరి.

సర్ రై నాల్లు క్రాడరు గారు:—వీరికి మేయో నాక మీద చేతికి చెబ్బ తగిలినందున నది వాచుటచే వీరికిమీదట సంచారము మానవలెనని డాక్టరులు నుడివినందున పెగూ మున్నగు స్థానములకు పోకుండ రంగూనకు మరలివచ్చిరి. ఇప్పుడు నయమగుచున్నది.

సురేశచంద్ర చక్రవర్తిపైని కేసు:—అతడొక పిస్తోలును 15-10-15 న హరించి రై నెవ్వలేకుండ సంచుకొనినట్లు పోలీసువారికి తెలియగా వారు 27-1-18 న కలకత్తా కళా కాలా గృహమునుద్ద సతనిని పట్టుకొనినపుడు అతనియొద్దనే దొరకినది. కేసు చేయబడినది. నిన్ను విచారణజరిగినది.

కొయరాపై తుల:—భూములను వశపరుచుకొందుమని కొందరికి నోటీసులు పంపబడినవి. ఒకరిద్దరిపంట గూడ వశపరుచుకొనబడినవి. రైతులు లొంగుబాటునను రాలేదు. సాత్విక నిరోధవ్రతము బూనిన 1100 గ్రామములలోను గంధిగారు సంచరించుచున్నారని ఈనెల 1 వ తేదీని నడియాడునుండి తేలి పచ్చినది.

సర్దారు ఫస్త్ వీనుగారు:—మహారాష్ట్ర పరిపాలన మన విభాగములకు నవాఫస్త్ వీనుగారి పాత్రుడగు సర్దారు ఫస్త్ వీనుగారు పూనాగరమునందలి బెల్గాను దేవాలయము నకు ధర్మకర్తగానున్నారు. ఇతడు సరిగ్గా లెక్కల సంచలేదనియు దుర్వ్యసనములకు పశుడైనందున ధర్మకర్తగా నుండ నర్హుడుగాడనియు పి. ఎన్. జోగ్గేకర్ అను పూజారి దావా తెచ్చెను. అదేవాలయము 100 సంవత్సరముల క్రితము ఫస్త్ వీను వటుంబమువారిచేత కట్టించబడినది. సర్దారు ధనికుడు గాన దేవాలయాదాయమునకు నష్టముండదు. అతడియ్యల ఫిటిలో నున్నాడు. సాత్వికములేదని దావాను కొట్టివేసిరి.

"ఇంగ్లీషును" పత్రిక కొక విలేజిరి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—వంగదేశపు శాసన సభయందలి అసభికారు యూరోపియను సభ్యుడొకడు, సాఫ్యుగునంత త్వరతో వంగదేశ శాసన సభయందు సభ్యుడుగ నుండిన అఖిల చందదత్త గారు వంగరాష్ట్రీయ సభయందు నిర్బంధవాస శిక్షా ఫలితముగ నిర్దోషులగు పురుషులును, బాలకులు, స్త్రీలునుగూడ నిష్కారణముగ మరణించుచున్నారని చెప్పినందులకు గత మేమియో వెంటనే సహాయపీ నడుకవలయును.

ప్రజాభిప్రాయములు

(o)

I

విద్యార్థి సాహాయ్యవిధి.

అయ్య, గుంటూరు జిల్లా ధూళిపూడి గ్రామములోని పేదవిద్యార్థి సహాయవిధికి మా గ్రామవాస్తవ్యులు క్రిందివిధముల సేవ గిరి. చావలివీరభద్రయ్యగారు వివాహసంకల్పమునకు. 2-0-0 చావలి వేంకటసుబ్బయ్యగారు వార్షికపుచందాకు. 1-0-0 పాతూరి వెంకటసుబ్బయ్య వివాహగృహప్రవేశముకు. 0-8-0. ధూళిపూడి బి. నరసింహము హెడ్ మాస్టర్.

II

ప్రథమ కృష్ణాజిల్లా విద్యార్థిసభ.

అయ్య, వైసభ యిదివరకు ఏప్రిల్ 25 వ తేదీని జరుగునని కరపత్రముల ద్వారా ప్రకటించబడినది. కాని కారణాంతరములచే 27, 28 వ తేదీలయందు జరుపనికృష్ణయింపబడినది. ప్లేగుకొంటెము తగ్గిపోయినది. ప్లేగు స్వరూపిణి గవర్నరు పేటయందు సభసమావేశమగును. మాకుతోడ్పడ నెంచిన వారెల్లరు త్వరలో సెరవేర్తురుగాక. విశేషములు ముందు ప్రకటింపబడును.

గవర్నరు పేట, రాయ్యూరు అచ్చుతరామయ్య బెజవాడ కార్యదర్శి.

III

జాతీయ విద్య.

అయ్య, జాతీయవాద మానవ మాయన్నది. శతమాతకు చెల్లు విరాళములు జాతీయవిధానమును ఆచరణలోనుంచు ప్రతికారాలకు దెండవలయుననెడి సంజ్ఞ, మిరరింగినదేకా. రెండువత్సరములనుండి బెజవాడయందును గుంటూరునందును ఉచితముగా పరిశ్రమలు చేయువారికు బోధించుచున్న ఆంధ్ర శిల్పకళాశాలకు జాతీయవాదసభనును పంపి ఈకళాశాలకు ఉద్ధరించుదురని ప్రార్థించుచున్నాను. బెజవాడయందు 80 మంది విద్యార్థులను గుంటూరునందు 80 మంది విద్యార్థులను గలరు. నెలకు రెండువందల రూప్యములు ఖర్చుచున్నవి.

బెజవాడ నూతలపాటి నరసింహం.

IV

శ్రీకృష్ణ గ్రంథనిలయము.

అయ్య, శ్రీకృష్ణ పేట గ్రామములో నీ వైశేర నొక గ్రంథనిలయమును 4 నెలల క్రిందట స్థాపించితిమి. దీనికిప్పటికి 60 మంది చందాదార్లుగా చేరిరి. మాసమునకు 16 రూప్యములు చందా వసూలుగుచున్నది. కొంత మంది భాషాభిమానులను, గ్రంథ సహాయ మొనర్ప నేడుకొంటిమి. బ్రహ్మశ్రీ చెళ్లపిళ్ల వేంకట శాస్త్రిగారు 11 పుస్తకములను దయచేసిరి. వీరికంద నుండి పుస్తకముల బొంతు భాగ్యము మా గ్రంథనిలయమునకు కలుగుటవలన నిది దాని వృద్ధి నూచకమని చెప్పదగును. శ్రీ కామ్రూలవారికి వినయ విశేషంతలతో కృతజ్ఞతాభి వందనముల సురుపించుచున్నాను. మిగతా వారు మాడను గ్రంథసహాయము చేసి మాగ్రంథ నిలయమును వృద్ధికి తేగలుగుటని ప్రార్థించుచున్నాను.

శి. భోగయ్య.

V

శ్రీకృష్ణ దేవరాయల ధర్మపుస్తక భాండాగారము. అయ్య, గిరి నెల 24 వ తేదీ ఆదివారము రోజున బెజవాడతాలూకా యాదాపుగల్లు గ్రామవాస్తవ్యులకు కాకినాడకు విశిష్టభద్రయ్య అయ్యవారి ఆధిపత్యము క్రింద బెజవాడతాలూకా కోవెల వెన్నులోని శ్రీకృష్ణ దేవరాయ భాండాగారమునందు ఒక కథ జరుపబడినది. తత్సభకు సభ్యులను మూడు 100-నుండి విచ్చేరిరి. ఆసభ నందు కృష్ణాజిల్లా గుడి నాడ తాలూకా అంగలూరి వాస్తవ్యులగు దుర్గిరాల సీతా గామయ్య చాదరిగాను పత్రికలు చదువుటయందు లాభమును గురించయి యెన్న నేని సుబ్రహ్మణ్యులు చాదరిగాను గ్రంథాలయోద్యమమును గురించయి కృష్ణాజిల్లా గ్రంథాలయ సంయుక్త కార్యదర్శిగారు దుర్గిరాల వేంకటసుబ్బయ్య చాదరిగాను సంఘమువారు పట్టు అను సమన్వయగురించయి అతివృరు సుధురత్నెలితో సుపర్యవించిరి. తరువాత ఆ గ్రామసాధిపతిగారు విద్యునుగురించయి విశేషత్యమును గురించయి సుపర్యవించి కొన్ని పద్యములు అన్నటి కప్పడేచించియింది చదివరి. సభ కరతాళధ్వనులతో జయప్రదముగా సావేరబడినది.

కాకుమాని వేంకటాద్రి, కార్యదర్శి.

VI

అష్టావధాన మహాసభ.

అయ్య, గిరి నెల 17 వ తేదీ ఆదివారము బొనుహానుందు నెలటూరి పార్థసారథిఅయ్యగారు ఎం.పి.గిరి యాజమాన్యము క్రింద చందవాసులు సుప్రసిద్ధులు సంస్కృతాంధ్రముకననాధురంధరులు బ్రహ్మశ్రీ శ్రీ 88 చెన్న కేశవశాస్త్రిగారు సేత్రాష్టావధాన మొనర్పరి. వీరు కడుభావ్యులుగ నుండియు సంస్కృతాంధ్ర సుకవమునందు యితటివారిని చూచియుండ లేదని అభ్యుక్తులు శాస్త్రవర్ణనల నేనులుపర్యవసించిరి. వీరు ఇంతకుపూర్వము మరియొకసభ గావించి మా గ్రామమున ఎక్కువ ఖ్యాతిగాంచిరి. మా బుచ్చిరెడ్డిశాస్త్రిము జమిందార్లచేతను దాక్తురు శేషరెడ్డి గోవిందరెడ్డి స్త్రీదరు వేంకటాలం పంతులు బి. పి. బి. ఎల్. టి. వి. శివరామయ్య బి. పి. బి. ఎల్. టి. గుబ్బారావు బి. పి. బి. ఎల్. శివరామయ్య బి. పి. ఎల్. టి. గార్లచే నూటపదార్లు బహుమతివందిరి వినుటకు చాలా సంతోషమగుచున్నది. మా దీప్తికెల్లర్ అబ్బాయి నాయుడుగారి యాజమాన్యముక్రింద మరియొకసభ గావించి యిటనుండి వేంకటగిరి రాజుగారిని దర్శించి పూజగల్లు గానా రామారావు ణం గారిని చూచి మద్రాసుకు వెళ్లెదనని తెలియుచున్నది. వీరిటనుండి శతసంచారముచేసి ఆంధ్రదేశమునకు ఎక్కువ ఖ్యాతి నార్జించుదురు గాకయని గోరుచు వీరికి దేవు డాయు రాజగోప్యముల కొసంగి వీరికివ్యయల వీరివంటివారిని చేయుదురు గాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

నెల్లూరు. శ్రీరామ శివాచార్యుడు.

VII

చీరాలలో ప్లేగు.

ప్రజల భీతి

అయ్య, గుంటూరు జిల్లా చీరాల గ్రామము నుమారు 10-12 వేల జనాభాగలిగి యిప్పటికి నుమారు రెండుసంవత్సరములనుండి వ్యాసారములో యెక్కువ అభివృద్ధిచెంది మదరాసు, కాకినాడ, నెల్లూరుమున్నగు పట్టణములకు సయితము విస్తారముగా గుడ్డలు నూలు యెగువచిచేయుచు లక్షలాది రూప్యముల సరుకు నిలువయుంచుకొనిన పెక్కుయంగడుల కాటపట్టె సామ్రాట్లు శ్రీశేవి యిట తాండవమాడుచున్నదా అనుకుంటు చూపుట దెండమునకు గనపించుచు రెండవభాంపూ యి యన ప్రభాతివహించి దివదివాభివృద్ధి గాంచుచుండుతరి ని యీ మహామారీచేరి లక్ష్యపై కినుకవహించి తనప్రతిభచూపనెంచి యిక్కడికి మనుమందుగ యొకలద్వారా యాహ్వానమునెను గాని యీ ప్లేగువ్యాధికి వయమై యీ ప్రాంతముల వారెప్పుడును కనివిని యొకకపోవుటచే ఆమె కన్యకును స్వాగతము ద్యుక్తెరి ఈ వ్యాధిగ్రామములో సోకి యిరువురు మరణించుటతో పురమంతటను గడబిడకలిగినది. అంతట సర్కారుయద్యోగియులు తమతమవిద్యుక్తముల చేయగడంగిరి. నలుగురైదుగురు చచ్చుటతోడనే యీ వ్యాధిసోకిన మూడు వీధులు భాళిచేయుట మంచిదని మెడికల్ యుద్యోగియులు సలహానిచ్చిరి. ఈమూడువీధులు భాళిచేసుటతోడనే తక్కిన జనులలో యీ వ్యాధికి వెలువికొందరును గవర్నమెంటు వారు బలాత్కారముగా టీకాలునేయుదురనియు అందువలన ప్రాణాపాయము కలుగునని గ్రామములో నీలి వార్తలు వ్యాపించినందున అందుకు వెలుచి పావురు లనేకులును యెట్లయిన నేమి పట్టణములోని వారందరును వీలగుంతవరకు కరుకులు సావగుల తోలింతుకొని యిండ్లలోపులు తాళములుబెట్టి ప్రాణరక్షణార్థమై యితరగ్రామములకు కడతొక్కుతైరి. కొందరు పుణ్యజనాలు యాభిలౌకములను తమ యూర్లోకు రావండునట్లుగ కట్టుకట్టు చేసికొని కొంతపుణ్యమునడిగట్టుకొనిరిగాని పాపము వేగలవారు మాత్రము నిరాటంకముగా నివాసమున కేమి సరుకులనుంచుటకేమి దయతోయిండ్ల నిచ్చి జనులలో నూటికి 99 మందిని చేచ్చుకొని కాపాడగల్గిరి. ఈ విషయాలుములో వేగలలోను అట్టికట్టుకట్టు చేయబడినయెడల చీరాలపౌరుల యవధి పరమాత్మునకే యొకయయ్యెడిది. ప్రూరులకు జన్మమహిమములకు వెలుచి బెల్లియము, కవ్యా, ప్రావృదేశములలోని ప్రజలు తమ తమ నెలవుల వదలుటలో సంతకష్టములనుభవించినది చీరాలపౌరులు స్వాభవముమీద గనుగొనిరి. బండ్లవాండ్రేమి కూలితేమి విపరీతముగా డబ్బు సంపాదించుకొనిరి. రేయింబగళ్లు మూటముల్లులు నెత్తినవెట్టుకొని పరుగుడుచుండెను కూలివాండ్రోను సామానులకు గొంపోవుచుండెడి బండ్లతోను రాజమాములు క్రిక్కిరిసి యుండెను. ప్రాణముల నరచేత వెట్టుకొని యాతురతతో పరుగులినుచుండెడి యీనిర్భాగ్యులను బోధించి

పెద్దమనుష్యుల నేకమంది పలువిధోపాయములచే దబ్బుగడించిరి. కింకరులకు ప్లేగుచచ్చియుండిన వారిటుంబమును సామానులను భాళిచేయుటలో యావత్తుకష్టములు అనుభవముమీద గ్రహించెడివారే. ఎట్లకేలకు మారీచేరి జనులందరిని యూరినుండి వెడలగొట్టి చీరాలను జనశూన్యముగ యెడారిచేసి తనపంతము చాలాభాగము చెల్లించుకొని పట్టిచేరిని నోడించినదిగాని 10, 12 మంది మొండిదైర్వ్యముగలవారు మాత్రము గ్రామమునుగాని యిండ్లనుగాని వదలక మారెత్తుకు కట్టుటకు యత్నించుచుండిరి. తస్మిన్ శేమిచేయుదురో, అని మాత్రము గడగడలాడుచుండిరి. ఇప్పటికి యీవ్యాధికిబలియైనవారు 15 మందికంటె నెక్కువలేను. మూడువార్లురోజులనుండి క్రొత్తకేసులు యేమియు లేవుగాని దొంగల తొందరలు యెక్కువయ్యెను. ఆ నేకయిండ్ల తాళముల బగులగొట్టి యిండ్లలో ప్రవేశించి సాత్తువోమకొనుచును చాకితియుందు యుండెడి పాతళ్లలోని ధాన్యమును మ్రచ్చిలినును తస్మిన్ సేవ్యచ్చారిహార లగుచున్నారు. పోయినవారుపోగా నున్నవదిచుండియును యీదొంగల తాకిడులకు భీతిలుచున్నారు. ఈ సమయములో పోలిసువారి చాకచక్య మెంతవరకుండునో చూడవలసియున్నది. ఏదియెట్లున్నను పదిరోజుల క్రిందటను మహాన్నతపదవి సభిష్టించియున్న చీరాలపట్టణము నేను నిర్దనమై పొడుబడియున్నది.

చీరాల, మార్చి 30 రావుల సీతారామయ్య.

గుంటూరు వార్తలు

మ రా. శ్రీ, కొంప వేంకటప్పయ్య పంతులుగారు గతనెల 27 వ తేదీని దత్తమండలములకు వెళ్లియున్నారు. కడప, ఆనంతపురము బళ్లారి, చిత్తూరుమండలములలో ప్రధాన గ్రామములకు, పట్టణములకు వెళ్లి ఆయాప్రదేశములలో ఆంధ్రోద్యమమును గుఱించియు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభజనకుఱించియు ఉపసంహించి ఆయాప్రదేశములలో కాంగ్రెసు సంఘములను నెలకొల్పి వెళ్లియున్నారు. దత్తమండలములలోని ఆంధ్రరాష్ట్రావేళ పరవశులైన ఆంధ్రదేశసేవకులు శ్రీ పంతులుగారిని ఆహ్వానించి వారియుద్యమమునకు చేయూత సొసగి కార్యదక్షు లగుచురుగాకయని కోరుచున్నాను. శ్రీ వేంకటప్పయ్యపంతులు గారివంటి దేశసేవాతత్పరులు ఏవిదిమంది దత్తమండలములకరిగి ప్రబోధము గావించినగాని మనయుద్యమము కొనసాగ నేరదు.

ప్లేగు.

మా పట్టణమునగూడ ప్లేగు చిన్నెలు గాన్నించుచున్నవి. పలుప్రదేశములలో ఎలుకలు చచ్చిపడుచున్నవి. ఈప్లేగుపురుగు మాపట్టణమునకు వచ్చుటకు కారణము రంగూను నుండి వచ్చుచున్న తెల్లనాక లని కొందరి యభిప్రాయము. దీనికి తారాణముగ నూకలకొట్టలో రెండుమూడు ఎలుకలు చచ్చిపడినవి. సంగడి గుంటూరును, బ్రాడిపేటలోను ఎలుకలు చచ్చిపడుచున్నవి. మాపట్టణములో వ్యాపతి హనుమంతరావుగారి ఆధిపత్యముక్రింద కొన్నిప్లేగువిషయములను గురించి ప్రజలకు బోధించుటకును ప్లేగుకీటకము వ్యాపింపకుండ నివారణసాధనల నేర్పరుచుటకును కొన్ని ఉపసంఘములు నేర్పరుపబడినవి. రైలుయొద్ద ప్లేగు వ్యాధిసోప్తులు సొసంగబడుచున్నవిగాని బెజవాడ చీరాల మొదలగు ప్లేగు ప్రదేశముల నుండివచ్చునట్టి వారియొక్క యోగక్షేమములను అంతకనుగొనుచున్నట్లులేదు. ఇతరప్రదేశములనుండి వచ్చినవారలను గుఱించి తగు శ్రద్ధబూనుట లేకున్నది. వారు రైలు దిగగానే వాటికిక్కుట్టుచుదాచి ప్లేగుప్రాప్తుసోర్తు ఉన్నదా యని యడిగి వారు ఉన్నదని చెప్పినంతమాత్రమున వారిని వదలి వెట్టుచున్నారట. అటులు వదలివెట్టుటవలన ఏమియు ప్రయోజనముండదు. ఇతరప్రదేశముల నుండివచ్చినవారు ఈ యూరిలో ఎవరిగృహమునకు వెళ్లుదురో ఎన్నిరోజులిచ్చుట నుండునని మొదలయినవి కనుగొని వారిని ప్రతిరోజు కాసిటరీ ఇన్ స్పెక్టరు గారు కనుగొనుచుండ నలెనుగాని వారలను అంతటితో వదలి నేమియు ప్రయోజనముండదు. సత్తవులలో దిగునట్టి వాటపౌరులను ప్రతిదినము కాసిటరీ ఇన్ స్పెక్టరుగారు చూచుచున్నారని వినుటకెంతయు సంతసించుచున్నాము. వేసంగిలో గా ఈప్లేగుకీటకము నశించినగాని మనపట్టణమునకు గాని మనజిల్లాకు గాని కాంతి లేదు. మాజిల్లా జడ్జిగారైన సి.కే. శ్రీనివాసరావు పంతులుగారు ఒకమాసము రోజు నెలవుయొడ గతనెల 28 వ తేదీని ఎనిమిదిగంటల బండిలోచెన్నై పురికి వెళ్లియుండిరి. అచ్చటనుండి వారి స్వగ్రామమునకు వెళ్లును. (ఒక విశేషము)

MADRAS:— Printed and Published by K. Nageswara Rao at the "Andhra Patrika" Power Press 6 & 7 Thumba Chetty Street, George Town